

Ardeal és Banat kis- és középpárosainak
hetilapja. — Arad-i Iparos Otthon, az Ipari
Szindikátusok, a Romániai Építőmesterek
Szövetsége hivatalos lapja. Egyesülve a tá-
mogatásai „Az Iparos”-sal.

Előfizetési ára egész évre intézményeknek
és nagy cégeknek 1000 lei, félére 500 lei.
Iparosoknak egész évre 300 lei, félére 150
lei, negyedévre 75 lei. — Hirdetések négy-
zetcentiméterre 4 lei, kötéseknél árendámény,

MESERIASUL AZ IPAROS DER GEWERBETREIBENDE

MUNKAADÓK LAPJA

„Tiszteld a tisztles ipart!”

Ziua economiei

În fiecare an, la 31. Octombrie, se preaslăvesc pe calea undelor radiofonice, a scrisului și a vorbeli, virtuțile economiei. Și, chiar a doua zi, adică la 1 Noembrie, aceste virtuți sunt uitate, bunele îndemnuri se lovesc de zidul nepăsării și rumai cele câteva albire strângătoare își continuă opera pozitivă.

Tocmai aceste puțin albire, arată cum trebuie să se procedă. Dar, vai, numărul strângătorilor e încă mic și toată buna propagandă, se lovește de o uimitoare nepăsare.

Asta nu înseamnă că nu s'au făcut unele progrese în anul trecut. Dar aceste progrese se datorează mai mult unei meritației instituții — Casei Naționale de Economii și Căcuri Poștale — decât unui reviriment de opinie publică.

Într'adevăr cum să nu se simtă oamenii terțați să și aducă banul la această instituție? Ea oferă garanții de nediscutabilă seriozitate, operațiile ei sunt lipsite de formalismul exagerat al atâtor instituții de sub patronajul statului, iar foloasele pe care le oferă depunătorilor, nemăsurate.

Dar deosebit de această instituție? Cât de puțin înțeleg adevăratul rost al economiei?

Cât de puțin sunt acei cari știu că în banul adunat iz de zi, stă taina izbănzii, de mai târziu. Bani aduc puterea. La indivizi ca și la popoare. Din acest adevăr reiese că nu există o mai bună garanție de propășire personală, că nu există naționalism mai constructiv, ca economia.

Micile capitaluri ale strângătorilor sunt acelea cari, adunate laolaltă, constituie patrimoniul de rezistență a nației, care dă rod muncii și izbândă muncitorilor. O țară bogată în avuții naturale e săracă dacă nu are capitaluri. Trebuie să umble după împrumuturi. În schimb, a țară săracă în avuții naturale, care are capitaluri e bogată. Ea capătă rodul muncii altora. Căci banul aduce bani iar economia putere.

Sunt adevăruri cari trebuiesc repetate cât mai des. Nu numai cu vorba, ci cu fapta. Nu există mai bun îndemn la economie, decât arătarea unor pilde vii de economie.

Din nefericire, la noi tocmai acei ce trebuie să dea această pildă, lipsesc dela datorie. Totul rămâne pe seama inițiativelor particulare.

Și, — de ce să n'o spunem, răspicat — uneori chiar această inițiativă e stăruinită.

De ziua economiei să facem o urare. Anume ca bunul îndemn ce se dă astăzi pe căi atât de diferite, să și atinge țelul. Oamenii să devie mai păstrători, mai măsurați.

Iar statul acela care trebuie să le dea îndemnul, — să le urmeze pilda.

— **Hogyan kell idegen szakmunkások munkaengedélyéért folyamodni?** A Ministerul Muncii Sanatati și Ocrotirilor Sociale felhívja az ipari vállalatok figyelmét arra, hogy az idegen szakmunkások ügyében a minisztériumhoz benyújtandó kérelmükben a más indokok mellett még a következőket is ki kell tüntetni: Azoknak a román munkásoknak a neve, akik a külföldi munkások mellé vannak beosztva szakkiképzés végett. A kiképzés időpontjának kezdete és az ehhez szükséges idő felmutatása, ha fennáll ez az eset. Ezeket az adatokat pontosan ki kell mutatni, mert a minisztérium szerveinek jogukban áll ezeket felülvizsgálni. Ki kell mutatni azt is, hogy azok az idegen állampolgárok, akiknek részére kéri az engedélyt, mióta állanak a cég szolgálatában.

Az arad-i szabómesterek beszerzési szövetkezete
megalakulásának alkalmából

A lelkes, kitartó szövetkezeti munka nem tévesztheti el céljait

Hogyan alakult meg és virágzott fel a tárgumures-i szabómesterek szövetkezete?
— Az ifju iparosok boldogulásának útja is a szövetkezeten át vezet.

Nemcsak tagjait segíyezi, hanem kulturális és erkölcsi testületeket is támogat a szövetkezet

Az arad-i szabómesterek nemrégiben alapították meg új beszerzési szövetkezetüket. A szabómesterek eme tömörülése a szövetkezeti eszme új, örvendő és térhódítását jeleníti Arad-on és hogy ez a lépés mennyire helyes volt, annak igazolására szolgáljon az alábbi beszámoló, amely a tárgumures-i szabómesterek szövetkezetének alakulását, fejlődését és működését ismerteti. Az itt következő levél példamutatása annak, hogy a közért való önzetlen munkálkodás mindenkor megteremti a maga gyümölcseit.

— A tárgumures-i szabómesterek szövetkezetének megalakulása után nagy nehézségekkel kel-

lett kilzdenie éppen a szabótársadalom közönye miatt — így kezdődik az érdekes levél. — A szövetkezet értékes vezető férfiai az érdem és kizárólag az ő önfeláldozó munkásságuknak köszönhető, hogy a szövetkezet ma már nem csak helyben, hanem országsszerte ismert és komoly vállalkozással fejlődött. Igen gyakran volt részünk félreértésben és rosszindulatú gánccsokkodásban. Sokszor keserű csalódással kellett szemébe néznünk a gánccsoktöknök, akik a szövetkezetet idegen érdekekért alá akarták aknázni és idegen tőke malmára hajtották a vizet. De térjünk rá a tárgyra, hogyan is alakult és mit jelent jelenleg a Targumures-i Szövetkezet.

A szövetkezetet kevés tőkével, de annál nagyobb hittel és bizalommal létesítették

— 1929-ben néhány lelkes tárgumures-i szabómester megindította a szövetkezeti munkát és rövid időn belül a nagy propagandamunkának eredménye is mutatkozott. Sikertől közel 160 ezer lei készpénzbeni és körülbelül ugyanolyan összegű váltó fedezetű tőkét összekovácsolt. Ezzel az alappal indultak neki a nagy és felelősségteljes munkának, amelynek során a szövetkezet az ismeretlenségből abba a tekintélyes pozícióba küzdötte fel magát, amelyre az összetartás és a becsületes munka folytán joggal igény is tarthat.

A tárgumures-i szabók szövetkezete az elmúlt évek során bebizonyította, hogy elhivatottsága és létjogosultsága minden körülmények között meg van a kereskedelmi életben.

— A nagy munkában küllör ki kell emelnünk a „Vestis” brasov-i cég kiváló cégjegyzőjét, Stössel I. urat, aki felismerte a szövetkezeti eszme nagy horderejét és a legnagyobb szívélyességgel és jóindulattal támogatással munkálkodott közre a szövetkezet érdekében. Stössel I. új, jelenleg a Collectio cég útján ma is kiveszi részét a szövetkezet támogatásából.

— A szövetkezetet tehát kevés tőkével, de annál nagyobb hittel és bizalommal létesítették. Ez a szövetkezet bevette bizalmát, már az alapítás évében, tehát 1929-ben beigazolódt, mert a befektetett tőke már ebben az évben meghozta kamatait. Az 1930. év a legszebb reményekkel biztatót a jövőt illetőleg, mert a szép osztalék mellett mindazon tagok, akik vásárlásukkal támogatták a szövetkezetet, már a vásárlás után is szép összeget kaptak, vagy irtak számlájuk javára. Közben sajnos számos rosszindulatú és irigy ellensége is jelentkezett a szövetkezetnek, akik mindent elkövettek,

hogy ártsanak az alig egy éves intézménynek. De menjünk csak tovább. Az 1931. év ugy a kereskedelem, mint az ipar legnehezebb éveit közé tartozott. A hitelélet megbénulása, valamint a kereseti lehetőségek lemorzsolódása nagyban hozzájárult a forgalom csökkenéséhez, de szövetkezetünk ennek ellenére is eredményesen zárta az évet.

1932-ben már tekintélyes összegű segélyalap állott rendelkezésünkre, amelyből az igazgatóság rászoruló tagjait támogathattuk.

Szükségesnek tartom azonban, mielőtt a további részleteket ismertetném, hogy röviden méltassam a jelenlegi igazgatóság, valamint a felügyelőbizottság tagjainak érdemeit.

ERDEMES EMBEREK ERDEMES MUNKAJA.

Tóthfalussy Sándor, elnök ugyszólván fátylavívője minden társadalmi megmozdulásnak, emberbaráti szeretetével, tapintatos egyéniségével a szövetkezeti eszme lelke, aki a legkellemetlenebb ügyeket is mindenki meglepődésére intézi el. Székely Sándor, ügyvezető alelnök gerinces magatartásával és lelkes munkájával szövetkezetünk egyik legnagyobb emberi értéke. Burián Lajos, mint cégjegyző kiváló szellemi képességeivel és nagy szaktudásával nélkülözhetetlen vezetője szövetkezeti életünknek. Nyisztor György, a komoly intellektuel mintaképe, a legkomplikáltabb kérdésekben is tájékozott és tudásos. A szövetkezeti eszme szolgálatában tette hasznossá. Bálint Lázárnak, sok kulturális akció megindítójának a személyéhez fűződik a szövetkezeti eszme megvalósulása, lelkes szövetkezeti férfi. Bálint Ferenc értékes és reális munkájával az intézmény leghasznosabb vezetői közé tartozik. Nemes Dénes

a jómodoru és jóindulatú vezetőférfiak mintaképe. Kokos Rudolf, az egyedül női szabómester, aki a szövetkezet megalakulása óta hiven kitartott a nehéz időkben, elévülhetetlen érdemeket szerzett önmagának. Gligor Péter csöndes, de lelkes szövetkezeti férfi, aki tetteivel bizonyította be hivatottságát a szövetkezeti élet vezetésére. Kiss András egyike a legnépszerűbb embereknek, aki sok szolgálatot tett a szövetkezetnek. Theisz János, felügyelőbizottsági tag nehéz és felelősségteljes tisztviségét a legnagyobb lelkiismeretességgel tölti be és tudását, szorgalmát legjobban bizonyítja többszöri ismételt megválasztása. Magyar István az elnök lelkes munkatársa és segítő barátja, aki teljes mértékben bírja a vezetőség bizalmát. Külön ki kell emelnem Stoica Gheorghe és Coros Alexandru volt igazgatósági tagokat, akik minden képességükkel kivették a részükét a szövetkezet fejlesztésének munkájából.

Csatlakozik az új nemzedék...

— Az utóbbi időben örömmel tapasztaltuk, hogy a fiatalabb nemzedék kezd rájönni az összetartás nagy hasznára és tömegesen igyekezik csatlakozni szövetkezetünkhöz.

Ez annál örövendesebb esemény, mert éppen a fiatal nemzedék volt, amely ifjui meg gondolatlanságával sohasem szokta szükségét látni a szövetkezetben való tömörülésnek. Még így is maradtak kívül elegenden, akik konkoltyt és rosszindulatú irigységet hintsenek szét. Ezek csak akkor ócsudnak majd fel, ha már minden anyagi erő kicsuszott a lábuk alól és ekkor részt követelnek majd maguknak abból, amit a szorgalom és becsületes munka megteremtett.

— Vannak tagjaink, akik nemsokára 100 darab

— Az 1933. évben a szövetkezet már komoly tőkével rendelkező vállalkozássá nőtte ki magát, amely nem csak tagjait segíti, hanem kulturális, valamint erkölcsi testületek támogatására is szép összeget áldoz évente.

A rendszeres segélyezés 1934-ben vette kezdetét, amikor a szövetkezet válságos helyzetbe jutott, valamint elemi csapásoktól sújtott tagjait anyagi támogatásban részesítette. 1935-ben például, egyik elhunyt tag befizetett 1000 leies részvényösszege a szorgalmas munka következtében 12 ezer leire emelkedett, ami az utódok számára jelentős átmeneti segély volt. Egy másik 2000 lei részvényösszeeggel rendelkező tagunk számlájából 10 ezer leies tartozást irtunk le és még ezenfelül 10 ezer leies tőkével rendelkezik. Más esetben egyik tagunk 16 ezer lei részvénye után megfelelő hitelt is élvezett, 20 ezer leies tartozását irtuk le, 10 ezer leit fizettünk ki neki és még nagy összegű részvénnyel rendelkezik.

részvény birtokába jutnak és részvényeik után minden évben megkapják a rájuk eső részesedést. Ezek a tagok ilyenformán biztos járadékhoz jutottak. És mindehhez nem kellett más, mint önzetlen munka és becsületes kitartás.

— Óva intünk minden szövetkezeti vezetőséget, hogy azokat, akikről bebizonyosodik, hogy a szövetkezetnek úgy erkölcsileg, mint anyagilag károsak, haladéktalanul zárják ki maguk közül, mert csak így tudják elejét venni a romlásnak. Úgyvönsnek találnám, ha a szövetkezeti vezetők eszmecseré végett időnként találkoznának és hasznos tapasztalataikat egymás között kicserélnék.

— Az utánunk következő szövetkezeteknek már nagy előnyük van. Míg mi tapasztalatok híján kez-

Az egyház az ipari képesítés szolgálatában...

A magyar anyanyelvű iparos-tanoncok részére külön román nyelvtantolyamot rendszeresítenek a satumare-i tanonciskolában

Szeretetház az iparos gyermekek jövőjének biztosítására.

A satumare-i református egyház presbyteriuma egy rendkívül fontos és a kisebbségi élet jövőjére mély kihatású mozgalmat indított meg.

Erre az akcióra az impulzust az új iparképesítési törvény, valamint a nemzetvédelmi törvény intézkedései adták meg, amelyek az ipari pályán dolgozó ifjúságnak a jövőben csak akkor nyújtanak megélhetési lehetőséget, ha az iparosifjak a maguk mesterségéhez szükséges munkakönyvet, mesterkönyvet és más képesítő engedélyt román nyelvi sikeres vizsgák után tudják megszerezni.

Az az iparos-segéd tehát, aki nem tudja az állam nyelvét és nem tud azon vizsgát tenni, a jövőben nem kaphat több iparűzésre szóló jogosítványt, mesterkönyvet stb, tehát nem szerezheti meg ezen túl magának munkájával az egzisztenciát.

A református társadalom bölcs előrelátással igyekszik most a szegénysorsú iparos nemzedék jövőjét megalapozni és lehetővé tenni, hogy az iparos-tanoncok egyfelől ne züljenek el és ne proletárizálódjanak el,

másfelől pedig az államnyelv elsajátításával képesek legyenek maguk részére szakiskolai bizonyítványt és a szükséges hatósági iparengedélyeket megszerezni.

A tervbevett akció tehát két irányú.

A református egyház vezetői már eddig is sokat fáradoztak, sok gyűjtést végeztek és ezzel bizonyos alapokat teremtek arra a célra, hogy a segélyre szoruló hivek, élethivatásuk gyakorlásában támogassák, különösen pedig, hogy az árva gyermekek vallásos szellemben való továbbneveléséről és iskoláztatásáról gondoskodhassanak.

Ezt az alapot a presbyterium most jelentékeny összeggel kívánja megnöveszteni. Ebből a célból újból indítja meg a gyűjtés munkáját és széles propagandát igyekszik kifejteni a társadalom minden rétegével, hogy erre a célra megfelelő tőke álljon a rendelkezésre. Szó van arról például, hogy az egyház eladja a régi református temető helyét, amely köztudomás szerint igen értékes ingatlan és amelyért csaknem félmillió levi összeget lehetne elérni.

A gyűjtött alapból azután a református egyház egy szeretet-otthont létesítene, amelyben földművelő, iparos- és munkásgyermekek kapnának elhelyezést, lakást, teljes ellátást, ruházatot és ebben a szeretetházban kapnák meg a gyermekek a jövőben foglalkozásuk elsajátításához szükséges alapismerteket, a megfelelő előképzést, vallásos irányú oktatást és a szükséges nyelvismeretet is. Ez az intézmény biztosítaná tehát a gyermekek részére azt a lehetőséget, hogy ifjává sordult korukban képesek legyenek a maguk egzisztenciájáról gondoskodni és megszerezhetik azt a képesítést, amely mellett tisztességes és szorgalmas tagjai lehetnek az iparos, munkás vagy gazdátársadalomnak.

Az akcióban tevékeny részt fog venni a református egyház templomi nőegylete is, amelynek tagjai megértéssel és teljes odaadással hajlandók felkardolni a szeretetház megalapításának remes gondolatát.

A presbyterium másik irányú akciója arra irányul, hogy addig is, amíg a 2—3 milliós költséget igénylő szeretetotthor. kapuit megnyitná, a kisebbségi iparos-tanoncok az ipariskolákban

külön román nyelvkurzust kapjanak

és ilyen módon sajátíthassák el az állam nyelvét, amely nélkül többé nem boldogulhatnak. A kisebbségi tanoncok ugyanis járnak ugyan a román nyelvű tanonciskolába, de legnagyobb részük — magyar anyanyelvű lévén — nem érti az előadásokat és így nem halad, nem sajátít el semmit. Az ilyen iparos-tanonc az első osztálytól tovább és feljebb már nem jut, mert a nyelv nemtudása miatt már az első osztályban megbukik.

A presbyterium vezetői a külön román nyelvkurzus érdekében már küldöttségileg is jártak a polgármesteri hivatalban, ahol a legjobb indulatú tettek ígéretet arra, hogy kérésük teljesítése érdekében a hivatalos város közbenjár. Baciú tanonciskolai igazgató a maga részéről szintén megígérte, hogy egy osztály tanulói ifjúsága részére készséggel tart külön nyelvkurzust.

deti nehézségekkel kellett, hogy megküzdjünk, addig az utánunk jövő szövetkezetek már egy népszerűsített eszme bevált és működésben lévő gépezetbe kapcsolódnak be és munkájukat a közönség is szívesen pártolja, mert tisztában van már a szövetkezeti eszme hasznosságával. A vezetőségen mulik, hogy milyen erőket használ fel a szövetkezet beszerzésére. Nem szabad személyi előítéléssel lenni. Gyakran azok a szövetkezetek leglelkesebb támogatói, akikre alig fektetnek súlyt.

Szükséges ezenkívül, hogy a szövetkezeti munkába lendületet, munkakedvet és harmóniát vigyünk.

Az a törvény, hogy a tőke nem mindig jár sziksz vezető szerepet, a legjobban a szövetkezetekre vonatkozik. Nem mondom, hogy nem fontos, de nem a legfontosabb. Ha a szövetkezet tagjai támogatják és oly hittel és szeretettel fognak a munkába, mint a mi szövetkezetünk tagjai, akkor Isten áldása nem maradhat el.

— A szövetkezet üzletvezetőjéül jó és garancia-képes szakembert kell választani. Az utóbbi azért szükséges, hogy szabad keze legyen munkája elvégzésére, tetteért vállalhassa az anyagi felelősséget és így kifejtse egész tudását a szövetkezet javára. A tárgumures-i bőripari szövetkezet megszűnése fájdalmasan érintett bennünket, de jó példa legyen minden szövetkezeti vezetőségnek arra, hogy csak akkor fogjon hozzá a nagy munkának, ha erre hivatottnak érzi magát és tagjai támogatását biztosítani tudja a szövetkezet részére. Egyébként a megszűnt szövetkezetek lelkes és értékes tagjai új szövetkezet létesítésére gondolnak akúva a múlt hibáin és mulasztásain.

A fenti nagyérdeklőségű beszámoló, amelyet Birtalan Béla, a tárgumures-i szabómesterek szövetkezetének üzletvezetője küldött be hozzánk, élénk tanúsága annak, hogy az összetartás és az együttes, kitartó szövetkezeti munka soha nem téveszti el célját. Ez a levél, amely a szövetkezeti eszme egyik szép diadaláról számolt be, legyen egyben biztató utmutatás az arad-i szabómesterek újonnan létesített beszerzési szövetkezte számára.

Mosoiu Victor, arad-i munkakamarai elnök:

„Senkit sem fog sérelem érni iparigazolványa becserélésekor”

Arad város társadalma őszinte örömmel fogadta a munkakamarai választás eredményét, mely Mosoiu Victort, a Magánasztviselők Egyesületének agilis vezetőjét ültette az elnöki székbe.

Mindössze pár napja zajlott le a választás óta, melyet személyesen irányít a kamara új elnöke. Az Iparos munkatársa beszélgetés, folytatott Mosoiu Victorral, aki pár mondatban nyilatkozott legközelebbi terveiről. A nyilatkozatot nagy elismeréssel fogadja a közönség, mert az a törvényességet hangsúlyozza ki és azt, hogy a hivatal mindenkor, mindenki részére nyitva áll. A munkakamara elnökének is vezetőjét ültette az elnöki székbe. Mindössze pár nap zajlott le a választás, máris nagy munka folyik, mondhatok egyebet, mint annyit, hogy a törvény szigorú szellemében óhajtok dolgozni, a törvény rendelkezéseinek megfelelően akarom vezetni a kamarának minden ügyét. Ez a szigorú törvényes szellem hatja át valamennyi munkatársamat, a vezetőség minden tagját és az összes tisztviselőket. Távolabbi tervek? Az ipartestület likvidálása, ezenkívül a kamara körzetéhez tartozó megyékben fiókok felállítása. Négy megye tartozik az arad-i munkakamarához s ezekben a megyékben szükségessé vált a munkakamarai fiókok felállítása. Ez azonban gondos és körültekintő munkát igényel. Elsősorban is szakképzett személyzetre van szükség, amely hivatása magaslátán áll és eleget tud tenni a feladatoknak.

De mindezeknél pillanatnyilag fontosabb a munkakönyvek és iparendedélyek becserélésének pontos elintézése, amely nagy munkát és teljes odaadást követel. Több hivatalnokkal dolgozunk, hogy november 30-ig a négy megye érdekelt iparosainak és munkásainak ügyét megfelelő mértékben elintézzük. Négy hét áll rendelkezésünkre s négy hét alatt negyven-ezer ember ügyét kell elintézni. A munkakamara tudatában van felelősségteljes munkájának, amelyet iparendedélyek és munkakönyvek becserélésével végez, éppen ezért senkit sem fog sérelem érni, mert az érdeklődők nyitott ajtókra találnak, a hivatalnokai kar készséggel rendelkezésükre áll, úgy felvilágosításokkal, mint szükség esetén a kérvények kiállításával.

Lămuririle importante ale Ministerului Muncii în legătura cu aplicarea Legii Pregătirei Profesionale, în special cu privire la preschimbarea brevetelor industriale şi a cărţilor de lucru

(A munkaiigyi miniszterium alábbi nagyfontosságú rendeletét, amelyben részletesen kitér az új ipartörvény alkalmazására, valamint az iparigazolványok és munkakönyvek becserélésének módzataira, lapzárta után kaptuk kézhez. A felvilágosító rendelet magyar fordítását ezért lapunk legközelebbi számában közöljük.)

Ministerul Muncii Sanataţii şi Ocrotirilor Sociale.

Direcţia Generală a Muncii L. M. No. 46.
No. 78853 din 15 Octombrie 1936.

Domnule,

Intrucât ni s-au cerut diferite relaţiuni în legătură cu înştiinţările şi instrucţiunile date de noi pentru aplicarea dispoziţiilor referitoare la calificarea profesională din legea pregătirea profesională şi exercitarea meseriilor, dăm mai jos următoarele lămuriri.

I. Punctul 5, cap. A. din adresa circulară No. 63354/1936 şi punctul 4 cap. A. din înştiinţarea No. 59009 se înţelege în sensul că se vor preschimba cu cărţi de meşter cărţile de lucrător (calfă) eliberate pe baza legii XXV. Industrială din 1884 şi a codului Industrial din 1907 pentru meserii calificate, dacă acele cărţi sunt eliberate cu cel puţin 10 ani înainte şi dacă din acest interval de timp posesorii lor au fost cel puţin 5 ani patronii unui atelier în aceea meserie sau dacă din acest interval au condus 5 ani o secţie de fabrică în aceea specialitate.

II. În aliniatele 1 şi 2 din pag. 5 a adresei circulare No. 63354/1936 se precizează că pentru eliberarea brevetului de meserie prevăzut de art. 160 din lege la cererea de meserie se va anexa cartea de meşter, autorizaţia de funcţionare a atelierului, recepisa de plată sumei, iar în alin. III. se adaugă „toate actele necesare pentru valorificarea drepturilor profesionale ale solicitantului”, acest din urmă aliniat ar părea inutil pentru că în aliniatul al II-lea se enumeră actele necesare (carte de meşter, autorizaţie de funcţionare şi recepisa). El nu este inutil pentru că se referă la situaţia văduvei care vrea să continue funcţionarea atelierului soţului şi la situaţia inginerilor care vor să obţină brevet de meserie.

Aceste persoane sunt scutite de prezentarea cărţii de meşter (inginerii o pot obţine potrivit art. 114 din lege, dar nu pot fi obligaţi) şi de aceea vor prezenta alte acte, pentru a obţine brevetul. Văduva trebuie să dovedească că îndeplineşte condiţiunile art. 163 din lege, prezentând şi dovada că nu s-a recăsătorit, iar inginerii să prezinte diplomele de studii cu specialitatea respectivă şi dovada de funcţionare a atelierului. În ambele cazuri este necesară şi recepisa de plată taxei.

Însă chestiunea eliberării brevetelor de meserie, prevăzute de art. 160 şi următorii nu se pune deocamdată de oarece nu s-au preschimbat încă actualele brevete de cărţi de meşter şi nu s-au eliberat încă cărţi de meşter. După ce vor avea loc aceste operaţiuni ne vom ocupa şi de brevetele de meserie prevăzute de art. 160.

III. Văduvelor se va elibera brevet pe numele său cu menţiunea că este văduvă şi continuă funcţionarea atelierului soţului.

IV. Toate adeverinţele de primire a cererilor de preschimbare sau de obţinere a cărţii de lucrător de meşter sau brevet sunt valabile până la 31 Decembrie 1936 fără nici o excepţie. Toate adeverinţele se vor completa cu acest termen. Orice alt termen nu este valabil.

În caz de nevoie ministerul va prelungi acest termen în chip general.

V. Brevetul de meserie este necesar numai pentru atelierele cu maximum 10 salariaţi şi maximum 20 H. P. Întreprinderile care depăşesc una din aceste limite şi nu intră în excepţie prevăzu-

tă în al. 2 din art. 151 nu sunt obligate să poseda brevet de meserie.

VI. Textul art. 151 din legea pentru pregătirea profesională şi exercitarea meseriilor se înţelege în sensul că este patron meseriaş acela care întrebuinţează fie maximum 10 salariaţi fără forţă motrică fie maximum 20 H. P. fără salariaţi şi salariaţi şi forţă motrică până la aceste limite care sunt maxime. Dacă una din aceste limite este depăşită patronul nu este meseriaş de ex: un patron care are 11 lucrători şi 20 H. P. sau 5 lucrători şi 25 H. P. nu este meseriaş.

VII. În adresa noastră circulară No. 63354 din 4 Septembrie 1936 pag. I. ultimul aliniat se spune că persoanele care solicită preschimbarea unei cărţi de capacitate este obligată să depună pe lângă actele enumerate în aliniatul anterior şi acte prin care să dovedească numele şi pronumele, domiciliul, starea civilă, religia, originea etnică, locul şi data naşterii, cetăţenia şi dacă este nupus strein livretul de exercitarea profesiei precum şi 2 fotografii.

Intrucât dovedirea prin certificate a acestor date personale ar fi costisitoare pentru meseriaşi şi muncitorii şi greoaie pentru lucrările de preschimbare nu se va cere solicitatorilor să facă toate aceste dovezi cu certificate speciale, ci pentru unele din ele arătate mai jos, este suficient să prezinte orice acte oficiale din care rezultă neîndoieşte vreuna din datele cerute. De ex. cu cartea de capacitate a cărei preschimbare se cere şi cu buletinul de înscriere la biroul populaţiei, ne dovedeşte: numele şi pronumele, domiciliul, locul şi data naşterii.

După ce funcţionarul anume însărcinat al Camerei de Muncă completează cu aceste date formularele de cerere respective, înapoiază petiţionarului buletinul de înscriere la biroul populaţiei. Întreprinderile le vor completa ele. Aceste date vor putea fi dovedite şi cu alte acte oficiale pe care întâmplător le are petiţionarul.

Pentru starea civilă, originea etnică, şi religia este suficientă declaraţia verbală a petiţionarului.

Dacă acestea din urmă date au fost completate pe bază de acte se va arăta natura actului, autoritatea care l-a eliberat, numărul respectiv şi data dacă au fost completate în urma declaraţiei verbale se va specifica acest lucru. Tot astfel vor proceda şi întreprinderile.

Se va dovedi cu acte numai cetăţenia şi anume în felul următor:

1. Petiţionarul va trebui să prezinte unul din următoarele acte: de meşter, de şcoală, militar, sau buletin de alegător din care să se vadă categoria că este cetăţean român.

În cazul când dintr'un act se constată că a făcut serviciul militar în armata română nu este nevoie de acel act să prevadă expres că titularul este cetăţean român.

2. În caz când petiţionarul nu poate prezenta unul din actele enumerate mai sus sau în ele nu este prevăzut expres că titularul este cetăţean român cu excepţie celui de prestare a serviciului militar atunci petiţionarul va prezenta un certificat special de naţionalitate.

3. Cei omişi din listele de cetăţenie, vor fi consideraţi cetăţeni români dacă vor prezenta unul din următoarele certificate:

a) dovada specială că au fost înscrise ulterior în acele liste şi că nu au fost niciodată sub protecţia streinilor.

b) dovada că nu cerut înscrierea în listele de cetăţenie şi că nu au fost nici odată sub protecţia streinilor.

4) streinii vor prezenta unui dintre următoarele acte:

a) livretul de exercitarea profesiei.

b) autorizaţia de sedere în ţară fără acte de călătorie.

După ce funcţionarul anume însărcinat al Camerei de Muncă la datele necesare din aceste acte

şi le trece pe formulari tip de cerere înapoiază actele petiţionarului.

Întreprinderile care fac operaţiunea preschimbării prin delegat vor completa deasemeni şi rubricile: starea civilă, religia, şi originea etnică, după acte sau după declaraţia verbală a interesatilor făcând menţiunea respectivă după cum se arată mai sus.

În ce priveşte completarea rubricii privitoare la cetăţenia întreprinderile cărora li se îngăduie a face preschimbarea prin delegat vor proceda după cum urmează:

A. Pentru cetăţenii români, vor cere salariaţilor lor să prezinte actele prevăzute la pag. 4 punctul L. al. 1 punctul 2 şi punctul 3 al a) şi b) şi vor completa rubrica respectivă arătând că petiţionarul este cetăţean român după cum se constată din actul de naştere, şcoală, militar, sau buletinul de alegător certificatul de cetăţenie dovedea, specială, dovada că a cerut înscrierea ulterioară în listele de cetăţenie No. — — — din — — — eliberat de — — —

B. Pentru supuşii streini vor completa rubrica arătând:

1. Cetăţenia şi N. şi data livretului de exercitare a profesiei.

2. Cetăţenia şi No. şi data autorizaţiei de sedere în ţară fără acte de călătorie.

Ministerul îşi rezervă dreptul ca, prin organele sale de control să verifice datele completate de întreprinderi şi să sancţioneze atât pe petiţionar, cât şi pe întreprindere potrivit dispoziţiilor legale în vigoare, în cazul când se va constata că datele nu au fost reale.

Întreprinderile înaintează Camerei de Muncă toate cererile de preschimbare ale lucrătorilor lor cu o petiţie la care se anexează borderoul de plată taxelor şi tabloul cererilor pe categorii: Lucrători şi meşteri şi în care menţionează că datele personale sunt completate de reprezentanţii săi legali pe a sa răspundere.

VIII. La art. 154 din lege, care spune că marile întreprinderi vor putea funcţiona numai dacă au angajaţi meşteri conducători şi dacă posedă brevet de meserie, precizăm următoarele:

1. Cuvintele „şi dacă posedă brevet de meserie” sunt aduse în text dintr'o greşeală tipografică. Marile întreprinderi acelea care au mai mult de 10 salariaţi şi 20 H. P. nu au nevoie de brevet industrial.

2. Când secţiile de fabrică au de conducători, ingineri, aceştia nu au nevoie de cărţi de meşter.

IX. Referitor la art. 181 care stabileşte condiţiunile în care streinii pot exercita o meserie pe cont propriu şi ca salariaţi, Vă rugăm să luaţi cunoştinţă de cele de mai jos.

1. Dacă streinul a dobândit pregătirea profesională în ţară sa de origine (punctul a) din art. 181) el va prezenta actul oficial doveditor, în original şi în traducerea legalizată de Ministerul român al afacerilor streine.

În cazul când acest act este un certificat de şcoală, fie că e vorba de a şcoală particulară, fie că e vorba de a şcoală de Stat, streinul va fi dispus la examen pentru carte de calfă, cu autorizaţia Ministerului.

În cazul când actul este o carte de capacitate din streinătate streinul va anexa şi un certificat dela Legaţia Tării respective prin care să dovedească (specifice) că aceea carte dă drept de practică a meseriei ca salariat sau pe cont propriu în acea ţară.

Cartea românească de lucrător sau de meşter se va elibera numai cu autorizaţia Ministerului nostru care va decide şi va constata că există reciprocitate cu statul în cauză.

2. Satisfacerea condiţiilor cerute de punctele B) din ambele articole se va dovedi cu certificate eliberate de Legaţia Tării al cărui strein supus este streinul din cauză.

3. Pentru dovada cerută la punctul c) din art. 158 streinul va prezenta un certificat dela Camera de Comerţ şi Industrie respectivă iar ministerul nostru va lua relaţiuni dela inspectoratul muncii şi Camera de Muncă respectivă.

4. Dovada cerută la punctul c) din art. 181 se va face cu certificat al Camerei de Muncă respective, iar Ministerul va lua şi avizul Serviciului plaserii, somajului şi migraţiunilor din Minister.

X. Profesiunile rari nu sunt trecute în tablourile No. 1. şi 2. şi care nu intră nici în prevederile art. 180 din lege nu sunt considerate meserii şi nu sunt supuse în nici un fel de dispoziţiilor, legii chiar dacă erau supuse prevederilor legii anterioare, relative la meserii din provinciile alipite.

• Dacă sunt profesii care ar trebui introduse

în tabloul legii, pe baza art. 3 veţi face propuneri ministerului în acest sens şi Ministerul va aprecia. Veţi propune numai profesii practicate în întreprinderi industriale sau comerciale pentru a căror învăţatură este nevoie de ucenicie.

XI. Vă rugăm să luaţi cunoştinţă că s-au dat dispoziţii Caselor şi oficiilor de asigurări sociale să primească ele, acolo unde nu este Cameră de Muncă nici oficiu judeţean, cererile de preschimbare a cărţilor de capacitate cu actele necesare şi recepţia de plata taxei respective, pentru ca acestea să le înainteze ele oficiului judeţean sau camerei de Muncă scutind astfel de deplasări pe lucrători şi meseriaşi.

XII. Suntem informaţi că unele Camere de Muncă au imprimat ele formulare de cereri de preschimbare, încă înainte de a primi modelele ministerului. De aceea Vă atragem din nou atenţiunea că cererile de acest fel timbrate şi primite rămân valabile însă stocul care nu s-a întrebuintat încă trebuie înălăturat, numai primindu-se decât cereri pe formularul Ministerului sau după formulare întocmite după modelul Ministerului.

XIII. Am mai fost informaţi că unele camere de muncă au imprimat cereri de preschimbare de brevete (în Ardeal) şi primindu-le au încasat o taxă de 200 lei pentru preschimbarea unui brevet.

Vă atragem atenţiunea că:

1. Camerele de Muncă şi Ministerul nostru nu eliberează decât brevete de meserie pentru exercitarea pe cont propriu a uneia din meseriile prevăzute în tabloul legii pentru pregătirea profesională şi exercitarea meseriilor, conform art. 160 şi următorii din lege.

2. Brevetele pe care le posedă actualii patroni din Ardeal şi Bucovina pentru meserii calificate nu se preschimbă cu brevete ci cu cărţi de meşter şi numai pentru meserii legate de calificare şi dacă sunt trecute în tabloul No. 1. al Legii pentru pregătirea profesională şi exercitarea meseriilor, astfel cum vi s-au dat instrucţiuni cu adresa circulară No. 63354 din 4 Septembrie a. c. şi în condiţiunile enumerate în acele instrucţiuni.

3. La această preschimbare a brevetelor în cărţi de meşter se plăteşte o taxă de lei 50 conform art. 193. Taxa de 200 lei se va plăti ulterior când acei care vor obţine cărţi de meşter vor avea un atelier cu maximum 10 salariaţi şi 20 H. P. şi vor trebui să solicite brevete de meserie.

4. În cazul când s'a încasat o taxă mai mare interesul are drept să solicite Casei sau oficiului respectiv de asigurare restituirea diferenţei iar Casa sau oficiul va cere Camerei de Muncă să confirme oficial dacă a încasat mai mult şi cât anume, după care va interveni pentru restituirea la Minister prin Casa Centrală a asigurărilor sociale. Ministerul (direcţia Muncii) va autoriza sau nu restituirea sumei.

Restituirea se va face numai cu autorizarea Ministerului.

XIV. Vă atragem atenţiunea să art. 19 din Lege se înţeleagă în sensul că se pot numai dispensa de şcoală de către Inspectoratele Muncii timp de 8 ani dela aplicarea legii.

XV. Intrucât Ministerul a terminat stocurile de diferite imprimate confecţionate pentru punerea în aplicarea a legii, Camerele de Muncă dacă vor mai avea nevoie le vor imprima pe cheltuiala lor şi le vor pune tot gratuit la dispoziţia celor interesaţi.

Atât camerele de Muncă cât şi Inspectoratele vor verifica oricâteori vor avea ocazia dacă imprimatele se dau gratuit şi de către secretariatele comisiilor de examinare, Casele şi oficiile de asigurări sociale şi oficiile de plasare.

Vă rugăm să vă conformaţi întocmai acestor instrucţiuni.

Ministru: I. NISTOR.

Director general: St. CUNESCU.

ADAZ KONKURENCIA.

- Miért ült börtönben?
- Az ádás konkurrencia miatt.
- Ki volt a konkurrens?
- A jegybank. Ugyanolyan bankjegyeket készített, mint én.

AUS DER SCHULE.

- Was ist ein Trugschluss? — fragt der Lehrer.
- Wenn der Vater das Geschäft kuppert und die Leute bei der rückwärtigen Tür hereinlassen — erklärt Heini.

Az Arad-i Szabómesterek Szindikátusa arra kéri a kereskedőket, hogy ne ajánljanak vevőiknek kiválasztott szabókat

Csak abban az esetben vállalnak fazonmunkát, ha a hozzávalót maga a szabó szerzi be.

Az Arad-i Férfiszabómesterek Szindikátusa a következő körlevelet intézte az arad-i szövetkereskedőkhez:

A „Croitorul şi Moda” című bucaresti-i szabószaklap felhívása alapján mozgalom indult meg országsszerte annak az egyre jobban elharapódzó és a szabóipart létében érintő szokásnak megszüntetése érdekében, amely szerint egyes posztókereskedő cégek a náluk anyagot vásárló közönségnek kérve vagy kérés nélkül is bizonyos, általuk előnyben részesített szabókat igyekeznek ajánlani. Ilyen esetekben rendszerint a szóban lévő posztóüzletekhez közel lévő szabók jönnek számításba, aminek következtében viszont az esetleg távolabbi körzetekben lakó szabók háttérbe szorulnak.

„Szindikátusunk, amely a közös érdekek védelmére és támogatására alakult, legutóbbi ülésén csatlakozott ehhez a mozgalomhoz. Ezzel kapcsolatban jelen sorainkkal felkérjük t. Cimet, hogy

a jövőben mindazon esetekben, amikor a vevő esetleg szabó ajánlását kéri, szíveskedjék bizonyos favorit-cégek ajánlását mellőzni,

annál is inkább, mert a vevőnek rendszerint van már egy megszokott szabója, vagy, ha nincs, illetve nem volt megelégedve szabójával, minden bi-

zonnyal maga is megtalálja a megszokott próbálgatás révén az igényeinek és ízlésének megfelelő szabót. Önökre nézve is előnyösebb, ha nem vállalnak az ajánlás által bizonyos erkölcsi garanciát az elkészített ruha minőségére vonatkozóan.

A fenti mozgalommal egyidejűleg és ugyancsak fővárosi kartársainkkal karöltve, közöljük még t. Cimmel, hogy Szindikátusunk elhatározta azt is, hogy

a jövőben csak olyan fazonmunkát vállalunk, amelyhez a szabó maga szerzi be a hozzávalót,

amint az már az ország többi városaiban meg is valósult, sőt a fővárosban minden posztóüzletben ki-függesztett táblák révén jutott a köz tudatba. Ezen elhatározásunkhoz az okot főképpen az szolgáltatta, hogy egyrészt a legtöbb esetben hiányosak voltak a hozzávalók és ezért a szabó kényszerült azokat pótolni ama kevés haszon rovására, amely a jelenlegi leszorított munkadíjak mellett számára esetleg megmaradt volna, másrészt pedig a szabó, aki ismeri vevője követelményeit, tudja a legjobban, hogy milyen és mennyi hozzávalóra van szükség.

T. Céget egyben arra is felkérjük, hogy alkalmazottait fenti értelemben utasítsa kéréseink szíves teljesítésére.”

Sulyosan megbüntetik Oradea-n azokat az iparosokat, akik nem mutatták be iparendeléyeiket az iparkamaránál

Mint ismeretes, a múlt évben a kereskedelmi és iparkamara elrendelte, hogy mindazon kisiparosok, akik nem mutatták be iparendélyüket az iparkamaránál, amikor a cégüket bejegyezték — 15 napon belül mutassák be iparendélyüket is, amelyeknek alapján a mesterségüket gyakorolják.

Nemcsak 15, hanem 150 nap is eltelt, de nagyon sok kisiparos nem mutatta be engedélyét és ezek ellen a kamara eljárást indított.

Az eljárás során a törvényszékre került a sor, amelynek Grecu-Pintea-Suta tanácsa ítélezett az

ügyekben és Brata Györgyöt 500 lei, Balogh Lászlót 1900 lei, Cser Sándort 500 lei, Kohn Jakabné 2000 lei, Karácsonyi Gyulát 2000, Mudura Györgyöt 1000, Már Albertet 500, Szenesi Sándort 2000, Magyar Istvánt 100, Czirják Sándort 500, Urs Jánost 1000 és Vaida Vasile 500 lei pénzbírsággal sújtotta.

A jövő héten pedig sorra kerülnek a többi kihágások, úgy, hogy azok, akik annak idején nem jelentették be az iparendélyüket, sulyos bírságoknak tették ki magukat.

Nincs joga megtagadni a betegsegélyző pénztárnak annak a járuléknak a kifizetését, amelyért egy hónap után jelentkeznek

Rendkívül érdekes ügyet tárgyalt a cluj-i törvényszék. A pert, amelyben elvi jelentőségű ítélet hangzott el, Butariu Bogdan helybeli iparos özvegye indította meg a betegsegélyzőpénztár ellen azért, mert ez megtagadta az özvegyet megillető 20 ezer lei nyugdíjjárulék kifizetését.

Butariu Bogdan a betegsegélyzőpénztári nyugdíjtörvény által előírt hosszabb időn át volt tagja az egyesületnek és így felelőse már 1931-ben, a férj halála után igényelhette a 20.000 lei járulékot. A pénztár fel is szólította az özvegyt, hogy amennyiben igényt tart az összegre, nyújtsa be a szükséges okmányokat a pénztárhoz. Butariu Elisabeta beadta az iratokat, az örökösödési adó megfizetéséről szóló nyugtát azonban csak három évvel később, 1934 februárjában csatolta a többi iratokhoz.

A betegsegélyzőpénztár a benyújtott kérést az iratokkal együtt az egyesület igazgatóságára elé terjesztette, amely meg is szavazta az összeg kifizetését, az özvegy azonban több mint egy éven át nem jelentkezett a pénz átvétele végett.

Miután a betegsegélyzőpénztári szabályzat egyik cikkelye szerint minden ilyen járulék kifizetése megtagadható, ha a fél a szükséges iratok benyújtását követő egy hónapon belül nem jelentkezik az összegért, az özvegyet elutasították, mikor 1935-ben annak átvétele végett jelentkezett. Ilyen előzmények után indult meg a per, amelyet a helybeli járásbíró tárgyalt le először.

A járásbíró annak idején az összeg megfizetésére kötelezte a betegsegélyzőpénztárt azzal az indoklással, hogy a pénztár már kezdetben elismerte és hajlandó volt megfizetni az özvegynek a

törvény által biztosított összeget, következésképpen a követelési jog még egy év eltelte után sem szűnhetett meg.

A pénztár jogi képviselője a járásbíró ítélete ellen a törvényszékhez felebbezett, ahol most tartották meg az ügyben a felelbiteli tárgyalást. A tanács mindkét fél képviselőjének meghallgatása után elfogadta a járásbíró indoklását és megerősítette az ítéletet, amely így elvi jelentőséget nyert.

Olcsó sport-vonat Timişoara-ra

az AMEFA—Ripensia mérkőzésre. Résztvételi díj oda-vissza 80 lei. Indulás Aradról vasárnap reggel a 8 óra 33 perckor induló vonattal. — Jelentkezni lehet szombat estig: Havas börtönben, Str. Brătianu.

VALÓOK.

Krix megy a korzón, jobb kezében pórás, a pórás végén pedig egy rongyos cugoscipő van, amit Krix kiskutya módjára vonszol maga után. Szembe jön vele a Kraz, aki rászól:

— Meg vagy te bolondulva? Minek cipelsz magaddal póráson egy rongyos cipőt?

— Azért, — feleli diszkrétan Krix, — mert hallottam egy ügyvédőtől, hogy a bíróság előtt a férfi hülyesége egy valóok.

A timisoara-i kereskedelmi és iparkamara egyik alelnöke tisztségéről lemondott

A timisoara-i kereskedelmi és iparkamara a múlt héten választotta meg új vezetését. Elnöknek Oprea Ion volt prefektust, a kamara eddigi ideiglenes bizottságának elnökét választották meg. Megválasztottak ezenkívül két alelnököt is, akiknek egyike Giurcaneanu Eduard, a Banca Romaneasca timisoara-i intézetének igazgatója volt. Giurcaneanu most írásban közölte a kamara vezetésével, hogy az alelnöki tisztségről lemond és lemondási levelének másolatát megküldötte az iparügyi és kereskedelmi minisztériumnak is. A kereskedelmi és iparkamara legközelebb tartandó ülésén foglalkozik Giurcaneanu lemondásával és az ennek következtében szükségesnek mutató intézkedésekkel. Mint érdekességet említjük meg, hogy a tavasszal a város ideiglenes bizottságának átalakításakor a belügyminiszter Giurcaneanu bankigazgatót is kinevezte a bizottság tagjává aki azonban ezt a kinevezést sem fogadta el és szintén írásban közölte lemondását.

TEVEDES.

A bíró: Az előbb azt mondta, hogy hallotta, a mint a férfi beosont a szobájába. Miért nem kiáltott azonnal segítségért?
A szobalány: Azt hittem, hogy a nagyságos ur.

A salonta-i ipartestület elárverezett zongorájának ügye a pénzügyi és munkaügyi minisztérium elé kerül.

A salonta-i volt ipartestület zongoráját és más berendezési tárgyait adórtartozás fejében tudvalevőleg poton árért elárveresték. Emiatt Hunyadi Géza volt ipartestületi elnök lemondott a felszámolási bizottságban viselt tagságáról. Moga Mateinál, a Kamara új elnökénél az elmúlt napokban küldöttség járt ebben az ügyben. Salontáról és az elnök sürgős vizsgálat elrendelését kérte a pénzügyi és munkaügyi minisztériumtól. A salonta-iak szerint ugyanis az adórtartozás biztosítva volt a bérek által, az árverés megtartása tehát nem volt jogos.

PROBLEMA.

— Rabi, elfogadnál te egy új ezermárkást, a melyen horogkereszt van?
— Nicht fragen, geben.

Új adórendszer Franciaországban

Számos adót megszüntetnek. — Vásárlási adó forgalmi adó helyett.

A francia kormány kidolgozta a bejelentett adóreformot, amely az eddigi francia adórendszer demokratizálását jelenti. A gazdasági felélénkülés érdekében a francia kormány javasolja számos adó mérséklését, illetőleg teljes megszüntetését. A közvetített adók kategóriájában a francia kormány adótervezete felfüggeszti a forgalmi adót és 40 különböző illeték behajtását és ezek helyébe egységes eladási adót lépít életbe, amely az eladási érték hat százalékának felel meg. A vendéglőkben és szállodákban kétszázalékos adót vezetnek be. Francia kereskedelmi körökben nagy meglepéssel fogadják a kormány adóreformjának javaslatát. Ezenkívül a francia kormány tíz különböző más adót is meg akar szüntetni, így közöttük az áruszállítási adót, különösen a mezőgazdasági termékeknél. A kormány javaslata új alapon rendezi a járadékadót és jövedelmi adót.

Évi 75.000 franknyi jövedelemig és járadékig az eddigi adó változatlan marad, az ezt meghaladó jövedelmek és járadékok adója azonban 35 százalékkal emelkedik. Hasonló a helyzet az örökösödési adónál is. A kis örökségeknél az első rokonsági ágban jelentősen leszállítják az örökösödési adót. 1937 január 1-ével Franciaországban bevezetik az adókönyvecskék rendszerét és abba az adófizetők valamennyi bevételét és többleti műveletét be fogják vezetni.

VERSUCH.

— Aber, Karli, bist du verrückt? Die Hühnern Kakao in die Schüssel zu schütten.
— Mutti, vielleicht legen sie dann Schokolade-ster.

Kiválthatják iparigazolványaikat azok is, akik kimaradtak az állampolgársági névjegyzékből

Elegendő a katonai livret felmutatása.

A múlt héten tartotta első ülését Moga Matei elnöke alatt az oradea-i munkakamara új tanácsa.

Givulescu Virgil munkakamarai főtitkár ismertette a tanácsal a különféle beérkezett kérvényeket. E kérvények között volt az oradea-i főiskola (Scoala de Menaj) kérvénye, melyben 20 ezer leír kér a munkakamarától a főiskola javítására. A munkakamara tanácsa a kérést egyelőre elutasította azzal, hogy a jövő évi költségvetésbe fölveszik a kért összeget. (Megjegyezzük, hogy a kérvény Samarineanu Mihainak volt címezve.)

A napirend következő pontjában a főtitkár beszámolt a munkaügyi minisztérium telefonértesítéséről, amely szerint:

mindazok, akik nincsenek felvéve az állampolgársági névjegyzékbe és így nincs állampolgársági igazolványuk sem, de katonasági kötelezettségüknek eleget tettek Romániában és megvan a katonai livretjük, azok a livret alapján válthatnak munkakönyvet, mesterkönyvet, a régi munkakönyvüket becsereíhetik, illetve iparigazolványt kapnak.

Ez a rendelet írásban még nem érkezett meg a munkakamarákhoz, mindazonáltal október hó 29-től hivatalosan érvénybelépett.

A livreteket nem szedik be a munkakamaráknál s csupán azt írják be: „are livret”.

Ez a rendelet — mondanunk sem kell — általános meglepéssel talál iparoskörökben, mert tucat számra vannak olyanok, akik az állampolgársági bizonyítványuk hiányában nem tudták eddig becsereíni iparigazolványukat.

Ezután tárgyalta a tanács az oradea-i munkakamara indítványait, melyeket elküldenek az összes

románia-i munkakamaráknak. Az első indítvány az, hogy

létesítsen a munkakamara muzeumot, melyben gyűjtse össze az egyes vidékek sajátos ipartermékeit, mestermunkáit.

Az ország különböző részében levő munkakamarák egymással kicserélnék a saját vidékeik ipartermékeit, úgy hogy előreláthatólag gazdag munkakamarai muzeumok létesülhessenek. A javaslatot a tanács helyesnek találta.

Másik indítvány az volt, hogy a munkakamara saját keretein belül tartson ismeretterjesztő oktatásokat, tanfolyamokat. Hosszas vita után a tanács elhatározta, hogy egyelőre csak

román nyelvtanfolyamot rendez, mely azonban nemcsak a nyelv tanítását tűzi ki célul, hanem a munkások általános műveltségi színvonalának emelését is.

A tanfolyamok megszervezését a munkakamara magántisztviselő szakosztálya Muth Gyula miniszteri kiküldötttel karöltve fogja elvégezni. Egyben a tanács tervbevette más hasznos és mulhatatlanul szükséges tanfolyamok megszervezését.

Elhatározták, hogy

a kamara ugyancsak saját kebelében ipari laboratóriumot (vegyvizsgáló intézetet) létesít, a mely mindenkor a munkások, iparosok s a kamara tagjainak rendelkezésére álljon.

A napirenden levő kérdések tárgyalása után a különböző gyűlésekre nevezte ki a munkakamara kiküldöttét. Így a Bucuresti-ben november 9-én tartandó munkakamarai nagygyűlésre küldött ki egy bizottságot a kamara.

A munkakamara tanácsának ülése ezzel véget is ért.

Álhirek az elsőfoku iparhatóságok működésének megszüntetéséről

A szakkamarai és az új ipartörvény téves magyarázata okozza az általános zavart.

Az utóbbi napokban híre járt, hogy egyes városok megszüntették az elsőfoku iparhatósági teendők ellátásával megbízott ügyosztályokat. Ennek következtében az a helyzet állott elő, hogy míg a járási főnökök az iparigazolványt a feleknek kiadják — addig a városok egy részében hiányzik az a hivatalos szerv, amely az érdekeltek irányu bejelentéseit elintézte.

Kezdetől fogva jogosultnak látszott az a feltevés, hogy nyilván tévedésről, a törvények helytelen értelmezéséről van szó. A közönség az új jogszabályok között nehezen tud tájékozódni s inkább törvényes kötelezettségénél is többre hajlandó, mintsem hogy büntetés, vagy joghátrány érje. Még nem ismeri ki magát a cégbejegyzési, meg a munkakönyvváltási kötelezettség között. Minthogy pedig a régi törvény szerint az iparigazolvány birtoka volt minden ipari és kereskedelmi tevékenység alapja, — abban a hiszemben vannak az érdekeltek, hogy súlyos mulasztást követnek el, ha iparigazolványt nem szereznek.

Feltétlenül illetékes helyekről a következő tájékoztatást szereztük:

1. Az egyes városok elsőfoku iparhatósági ügyosztályainak megszüntetéséről szóló közszá hírek valótlanok. Az iparhatóságok — bár szűkített, illetve több tekintetben megváltozott hatáskörben — tovább működnek.

2. A képesítéshez kötött mesterségekre gyakorló önálló iparosoknak a törvény ismeretes rendelkezéseiben előírt mesterkönyvet, — segédüknek pedig munka- (segéd)-könyvet kell váltaniuk. A mesterkönyv az iparigazolvány jogi természetével bír. Iparigazolványt viszony a mesterkönyv alapján kiállítanak.

3. Kereskedők kötelesek cégüket a lakóhelyük szerint illetékes kereskedelmi és iparkamara céghivatalánál bejegyeztetni. A cégbejegyzés az iparigazolványt pótolja. A bejegyzési kötelezettség szempontjából mindenki kereskedőnek számít, aki árukat, terméket és hoz forgalomba.

4. Aki sem nem kereskedő, (nem árus), sem nem olyan ipart űz, amelyet a törvény képesítéshez köt (pld. ablaküvegtisztító, bérkocsis stb.) iparigazolványt tartozik váltani s az ilyen iparigazolványokat, valamint az iparengedélyeket és telepengedélyeket ezután is az I. foku iparhatóságok adják ki.

Kétes esetekben pontos felvilágosításokkal szolgálnak a Kereskedelmi és Iparkamarák — főleg a cégbejegyzési kötelezettségről, valamint a munkakamarák — utóbbiak a képesítéshez kötött iparosok gyakorlásáról.

Félreértések elkerülése végett közöljük még megvilágító példát, hogy egy cipezz mesterkönyvet is tartozik váltani és cégét is be kell jegyeztetnie, mert mestersége képesítéshez van kötve és mert iparának gyakorlása körében árut hoz forgalomba. Viszont egy vaskereskedő csak cégbejegyzési kötelezettséggel van terhelve, mivel iparát a törvény nem köti képesítéshez.

Dési Károly
furnir
és fakereskedő

Arad, Str. Herla 1
Timişoara, IV. Str. Bratianu 21

Jogesetek a kisipar köréből

Az ország területén esedékes és külföldi valutában fizetendő adósság.

Az alább ismertetett eset kereskedelmi tartozásból keletkezett ugyan, de miután külföldi nyersanyagokkal dolgozó iparosainknak szintén vannak külföldi tartozásai, a bucureşti-i ítélőtáblának szóbanforgó érdekes döntése rájuk is vonatkozik.

Az adósok ebben az esetben francia frankban való fizetésre kötelezték magukat és az adósság az ország területén vált esedékessé. Kötelezettségükre való hivatkozással az adósok a Banca Nationalához fordultak és kérték számukra a hitelezőik kielégítéséhez szükséges valuta kiutalását. A Banca Nationala a kérelmet nem teljesítette. Ennek következtében az adósok felajánlották adósságuknak hivatalos lei árfolyamon való megfizetését. A lei összeg átvételét azonban a hitelezők a megállapodásra való hivatkozással megtagadták. A per ekkor megindult és a felperes kérte a bíróságot, hogy kötelezze az adósokat adósságuk frankban való megfizetésére. Az ügy felebbezés folytán a bucureşti-i ítélőtábla elé került, amely a következő elvi döntést hozta:

Tekintettel a jelenleg fennálló devizakorlátozásokra, amelyek értelmében a Banca Nationala ilyen ügyekben a körülmények mérlegelésével szabadon határozhat, hogy helyt ad a devizakiutalási kérelemnek, vagy sem és határozata ellen felebbezésnek helye nincs, ilyen körülmények között az adós abba a helyzetbe kerül, hogy lehetetlenné vált adósságának külföldi valutában való kifizetése. Miután a francia frank hivatalos árfolyama meg van állapítva, ilyen esetben az adós jogosított a francia frank ellenértékét az ország pénzében kifizetni. Ennek megfelelően, ha az adós a hivatalos árfolyamon kifizeti az ellenértéket, ezáltal szabadul adóssága alól.

Az érdekes döntés ellen a felperes cég felülvizsgálattal élt a Legfelsőbb Semmitőszékhez.

Köteles-e a kisiparos, vagy kiskereskedő könyveket tartani és vezetni?

Ioan Burdulea constanta-i lakos felebbezással élt az ellen a kihágási jegyzőkönyv ellen, amelyet ellene 1935. júniusában felvettek és amelyet a constanta-i pénzügyigazgatóság jóváhagyott. Felebbezésében előadta, hogy nem köteles könyveket vezetni és így a jegyzőkönyvből vett kihágás nem forog fenn. Igaz ugyan, hogy a bélyegtörvény 75. szakasza értelmében a kereskedő és iparos köteles naplót, leltárt és másolati könyvet vezetni és felülbélyegeztetni, de a törvény rendelkezéseit módosította a hivatalos lap 1933. március 18. számában megjelent és közadóról szóló törvény rendelkezése. Ez a törvény ugyanis megállapította, hogy azok a kereskedők és iparosok, akik a forgalmi adótörvény rendelkezései szerint kisiparosnak, vagy kiskereskedőnek vannak minősítve, nem kötelesek ilyen regisztereket tartani és ezeknél az adó kivetése sem a könyvek alapján történik. A közadóról szóló törvény 105. paragrafusa szerint tehát a regiszterek tartása nem kötelező.

A constanta-i törvényszék helyt adott a felebbezésnek és megsemmisítette a bírságról intézkedő végzést.

A fenti határozattal ellentétben egyébként más törvényszékek és ítélőtáblák ellentétes határozatokat hoztak azzal az indoklással, hogy az adótörvény szóbanforgó rendelkezése nem hatálytalanította a bélyegtörvény vonatkozó szakaszát, hanem csak azt jelenti, hogy az adók megállapításánál és csakis ebben az esetben nem lehet megbüntetni a kiskereskedőt vagy kisiparost, ha nem mutat fel könyveket, miután nála az adóalap megállapítása más feltételek alapján történik, mint a nagykereskedőnél és iparosnál. A Legfelsőbb Semmitőszék arra az álláspontre helyezkedett, hogy az a rendelkezés, amely az adótörvényben a könyvekre vonatkozik, nem érinti a bélyegtörvényben foglalt rendelkezéseket. Tekintettel azonban arra, hogy egységes semmitőszéki ülési határozat ebben a kérdésben nincs, a különböző törvényszékek és táblák hol az egyik, hol a másik állásponttra helyezkednek abban a kérdésben, hogy köteles-e könyveket tartani a kisiparos és kiskereskedő.

Közi dr. KELE SÁNDOR, ügyvéd.

Kiterjesztik a „patenta fixa“-t az iparosokra is

A részvénytársaságok adóztatását is módosítják.

Mircea Canicov pénzügyminiszter a bucureşti-i kereskedelmi és iparkamara elnökségének beiktatásakor beszédet mondott, amelyben bejelentette, hogy rövidesen fontos változások lesznek a kereskedők és iparosok megadóztatásánál. A miniszter bejelentette, hogy a „patenta fixa“ adóztatását kiterjesztik a kereskedőknél háromszázezer leies jövedelmi határig és

patenta fixa rendszerrel fogják megadóztatni a jövőben a kisiparosokat is.

A pénzügyminiszternek az a célja, hogy egységes módon adóztassa meg a kisipart és kiskereskedelmet. A minisztérium tanulmányi osztálya már el is készítette erre vonatkozólag a terveket, de ugyanakkor — azzal az indoklással, hogy a kereskedők és iparosok szívesen fizetnek többet is valamivel, csak hogy ne kellesse minden évben adóvallomásokkal bajlódni,

elhatározta, hogy mintegy tíz százalékkal emelni fogják a patenta fixa adókvótáját.

A kereskedők azt kérték, hogy a patenta fixa adóztatást terjesszék ki 500 ezer leies jövedelemig

és 5 évre szóljon a megadóztatás. A minisztérium tanulmányi hivatalában azonban ragaszkodnak a hároméves adóztatáshoz és a 300 ezer lejig terjedő jövedelemhez.

Tervbe vették a középértékek módosítását is, melyeknek alapján a luxus és a forgalmi adók kiszámítását eszközlik.

Előreláthatólag emelni fogják a középértékeket, ami a luxus- és a forgalmi adó emelését fogja eredményezni.

Tervbe vették a részvénytársaságok adózási módjának módosítását is. Értésülésünk szerint a részvénytársaságoknál tovább is megmarad a minimális jövedelem után való adózás rendszere, azonban a kivetési kulcs emelkedni fog. A pénzügyminiszter a részvénytársaságok adóztatásával kapcsolatosan úgy határozott, hogy abban az esetben, ha verifikálják valamely cég könyveit, a fiskus ellenőre köteles lesz lepecsételten és bélyegnélküli speciális regiszterben feltüntetni vizsgálata eredményét, hogy ha új ellenőr akarná felülvizsgálni a könyveket, a sikanériák elkerülhetők legyenek.

Az oradea-i törvényszék is megállapította:

Nem kell forgalmi adót fizessenek a mészárosok

Elvi jelentőségű döntés: hozott az oradea-i törvényszék Constantinescu—Popa tanácsa egy adó ügyben.

Weinberger Kálmán oradea-i mészáros Holban uccal üzletében megjelentek a pénzügyigazgatóság emberei és miután megállapították, hogy nem vezet forgalmi adókönyvet, 30 ezer leire bírságotlák. A mészáros felebbezés: adott be a bírság ellen s ebben hivatkozott a forgalmi adó-törvény 9-ik paragrafusára, amely kimondja, hogy a pékek kivételével a kis iparosok mentesek a forgalmi adó fizetése alól. E törvényes rendelkezéssel szemben áll viszont egy minisztertanácsi jegyzőkönyv, melyet 1935 július 1-én hoztak s amely forgalmi adó ki-

vetését írta elő nemcsak a pékekre, hanem más kategóriájú kis iparosokra, többek között a mészárosokra is.

A pénzügyigazgatóság emberei minisztertanácsi jegyzőkönyv alapján bírságotlák meg a mészarost s így a törvényszéknek arról kellett dönteni, vajjon egy minisztertanácsi jegyzőkönyv bírhat-e jogerővel, ha ellentmondásban van a törvény rendelkezéseivel. Láng József ügyvéd képviselte a törvényszék előtt Weinberger mészarost és kérte a bírság megsemmisítését. A törvényszék helyt is adott a kérésnek és elvi jelentőségű döntésében mondta ki, hogy a mészárosok nem esnek forgalmi adó kötelezettség alá.

Új ipartörvény készül Csehszlovákiában is

Közel két éve húzódik már a csehszlovák kisipari novella tárgyalása. Hírek szerint a tárgyalások most befejezéshez közelednek. A csehszlovák kereskedelemügyi minisztérium mellett működő külön bizottság már letárgyalta a novella legutóbbi szövegéhez fűzött észrevételek legnagyobb részét. Az utolsó ülésre még igen fontos kérdések maradtak, mint például az özevgyi jog, néhány iparnál a jogosítvány kerteinek pontos meghatározása, az ajánlatok megtétele végett történő fölkeresések szabályozása és a büntető intézkedések kiegészítése. Ezeknek a kérdéseknek a tárgyalása után a javaslatot miniszterközi eljárásra bocsátják. Tekintettel arra, hogy a bizottság a kifogások és az észrevételek letárgyalása előtt az egyes kérdések tekintetében megkeresést intézett az érdekelt körökhöz, remény van arra, hogy a novella a miniszterközi eljáráson könnyen fog átmenni, úgyhogy közvetlenül újév után benyújtható lesz a parlamenthez. Illetékes körök úgy vélik, hogy a novellát a tavaszi ülésszakban tő alá hozzák. A bizottság munkájának befejezése után nyomban hozzáfognak a végrehajtási rendelet megszövegezéséhez. Erre a munkára a jelek szerint legalább három-négy hónapra van szükség, de úgy számítanak, hogy a végrehajtási rendelet is elkészül akkorára, mire a parlament a novellát megszavazza s így a novella végrehajtása nem fog késni. A kisipari novella részletei még nem kerültek nyilvánosságra, szakértők azonban úgy itélik meg a helyzetet, hogy a novella némileg hozzá fog járulni a csehszlovák ipari viszonyok megjavításához.

Le kell szállítani az italmérési illetékeket!

A mai gazdasági viszonyokhoz viszonyítva az italmérési illetékek túlságosan magasak és terhük igen súlyos a vendéglőipar összességére és mindenképp elviselhetetlenné válik.

Annak idején, amikor Popovici, az akkori pénzügyminiszter, az italmérési illetékek súlyos emelését keresztül vitte, kijelentette, hogy maga is belépett annak súlyosságát, nem is kívánja az állandósítani, hanem csak átmeneti intézkedésnek tekinti, az állami költségvetés egyensúlyának helyreállítására. Természetes, hogy többé ezeknek a magas illetékeknek a leszállítását elérni nem sikerült. Szükséges azonban, hogy a régi rendszerhez visszatérve, a régi illetékek, amelyek 200 leitől 1200 lejig terjedtek, jussanak megint érvényre.

★

A FIATAL NAGYMAMA.

A nagymama nyolcvankétéves. Fizikai és szellemi képességeinek teljes birtokában van. A család imádja. A veje — maga is idős ember már, — különösen szereti. Egy este elragadtatva mondja neki a vacsoránál:

— Hát én igazán hálát adok a gondviselésnek, hogy maga közöttünk van, drága nagymama. Tartsa meg a jó Isten minél tovább mindnyájunk öröme.

A nagymama kedvesen bólint:

— Én is nagyon szeretek köztetek élni, édes fiam. Csak egy gondolat bánt: mi lesz velem, mikor ti már nem lesztek?

★

DER BETTLER.

— Ich danke Ihnen vielmals, gnaedige Frau!

— Aber ich habe Ihnen doch noch gar nichts gegeben!

— Ich weiss, aber Sie werden doch meine Dankbarkeit nicht unbelohnt lassen?

A nemzeti munkavédelmi törvény szigorú végrehajtását követeli a kormány

A nemzeti munkavédelmi törvény szigorítottabb alkalmazását rendelte el a kormány és ennek következtében a cluj-i iparfelügyelőség vizsgálat alá vette, hogy a körzetéhez tartozó iparvállalatok mennyiben tettek eleget a törvény rendelkezéseinek. Az ipari felügyelőség azt kutatja, hogy a felülvizsgált vállalat milyen mértékben tartotta be a törvény rendelkezéseit és százalékos arányban mennyiben tért el az utasításoktól.

Az állomásmenti vendéglők egész éjjel nyitva tarthatók

A szeszegyedárusítási törvény városokban a vasúti állomások közelében lévő éttermek részére azt a jogot biztosítja, hogy üzleteiket az itteni éttermi tulajdonosok, a nap minden idejében, tehát egész éjjelen át is nyitva tarthatják és szeszest italt mérhetnek, mint az étkezés járulékát. A belügyminiszterium 1929 évi augusztus 27-én kelt, 7446 A. száma körrendelete szerint, városi helyeken az egy órán túl való nyitvatartás lehetőségét bizonyos illeték megfizetéséhez köti és így a két rendelkezés között bizonyos ellentét áll fenn. A magunk részéről legalkalmasabbnak azt tartanók, hogy a belügyminiszteri hivatkozással a szeszegyedárusítási törvény felre nem érthető rendelkezéseire az állomásmenti vendéglőknek az egyórán túl is nyitvatartást és a zárórai díjak alóli felmentést is engedélyezze.

Timișoara-n a szállodai szobák árát is maximálták

Timișoara ármegállapító bizottsága Olariu Petre alpolgármester elnökségével ülést tartott, amelyen a szállodák szobáinak árát állapította meg hivatalosan. A szállodákat a bizottság három osztályba sorozta. Az első osztályba tartoznak a Central Persio, a Splendid, a Doje és a most megnyitott Carlton szállodák. Ezekben a kétágyas szobák 210 és 100, az egyágyas szobák árai 125 és 55 lei között váltakoznak. Másodosztályú szállodák: Metropol, Royal, Park, Astoria, Regal (volt Arany Ökör), Marokkaner és Pacsirtamező. Ezekben a kétágyas szobák ára 110 és 90, az egyágyasoké 55 és 40 lei között váltakozik. A harmadik osztályba tartoznak a IV. kerületi pályaudvar közelében levő Imperial, Decebal és National szállodák, amelyekben 55 és 45 lei között kétágyas, 45 és 35 lei között egyágyas szobák kaphatók. A szobák árában benne van a világítás is. A fűtést külön számítják. A kiszolgálásért a szoba árának 15-10 százaléka jár. Azonkívül minden szoba használatáért személyenként 8-5 lei városi illetéket kell fizetni.

Convocare

Grupa Industrișilor pentru Ajut. de Inmormântare din Arad își ține în ziua de 15 Noembrie 1936. la orele 10 a. m., iar în cazul când membrii nu se vor prezenta în număr cât se cere conform statutelor la capacitatea de a decide, în ziua de 21 Noembrie 1936. la orele 10 a. m. Duminică

adunarea generală extraordinară

în Casa Culturală a Căminului Industrișilor din Arad, la care cu onoare invită pe toți membrii Direcțiunea.

ORDINEA DE ZI:

1. Modificarea §-lui 27 a Statutului pt. scăderea sumelor cotizatiunilor de înmormântare plătibile de către membrii intrați în grupele „B II.” și „C”.

Meghívó

Az Arad-i Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja 1936 november hó 15-én, határozatképtelenség esetén november hó 21-én, vasárnap délelőtt 10 órakor az Iparos Kulturház nagytermében

rendkívüli taggyűlést

tart, melyre a csoport tagjait tisztelettel meghívja az Igazgatóság.

TARGYSOROZAT:

1. A szabályzat 27. §-ának módosítása a „B II” és „C” csoportokba belépő tagok által fizetendő halálösszei járulékok összegének leszállítása végett.

A világgazdaság megújítását hozná magával a jelenlegi naptár időszerű átalakítása

Mik a hibái a jelenlegi naptárnak és mik lennének az „örök” naptár előnyei az ipari termelés és általában a gazdasági élet szempontjából.

Világmozgalom az „örök” naptár megvalósítása érdekében

Blochmann Rudolf dr. kielői mérnök a berlini német világgazdasági társaságban tartott előadásában tárgyalta ezt a kérdést.

Az előadó áttekintést nyújtott a „nap” lényegéről, amely alatt a napoknak rendszeres megismétlődő elrendezését kell érteni az év folyamán. A „nap” ebben a föld saját tengelye körüli forgásának középidőtartamát jelenti egyik déltől a másikig, az „év” az az időtartam, mely alatt a föld megkerüli a napot egyik tavaszkezdettől a másikig (trópusi év). Egy trópusi év Newcomb csillagász számítása szerint 365.24220 napból áll.

Míg a régi görögöknél és a keleti népeknél a holdnak bizonyos befolyása volt a naptárra, a régi egyiptomiaknak már évezredek előtt tisztán naptárak voltak. Erre támaszkodott Julius Caesar római császár Kr. e. 46-ban a julianusi naptár megteremtésében, mely még ma is az alapja naptárunknak. Gergely pápa naptárreformja 1582-ben csak a szökőév szabályozására szorítkozott annak a valószínűséghez való közelebb hozatalával, a julianusi naptár összes többi hiányai azonban akkor érintetlenül megmaradtak.

Ezek a hiányok azonban a technika és a gyors forgalom mai idejében és az ez által megváltoztatott gazdasági viszonyok között egyre inkább zavaróan hatnak.

A hiányok, melyeknek megszüntetését már évtizedek óta követelték, a kereskedelmi kamarák több nemzetközi kongresszusa és a világgazdaság más mértékadó tényezői is, a következők:

1. a hónapok egyenlőtlen hossza rendszertelen egymásutánban,
2. a szökőnap beiktatása februárban (tehát az éven belül),
3. a dátum és a hetek különbözősége az egymás követő években,
4. a husvétnek 35 napos határok között való ingadozása, mert a husvét napjának megállapítása a Kr. u. 325-ben megállapított és még most is alkalmazott nicaei szabály értelmében a hold állása szerint történik.

Ezeket a hiányokat azonban a mostani naptárrendszerbe való igen erős beavatkozás nélkül meg lehet szüntetni, mint ezt az előadó bebizonyította. Ez pedig sikerül ez a következő módon:

1. teljesen egyenlő három hónapos negyedévek megteremtésével 31, 30, 30 nappal, köztük 5, 4, 4 vasárnapal úgy, hogy minden hónapnak egyenlően 26 hétköznapja van.
2. a szökőnapnak a szökőév végére való helyezésével,
3. a hétnapos hétnek az évben való olyan beépítése átal, hogy az év mindig vasárnapal kezdődik.
4. husvétnek a holdtól független napra való helyezése, mely minden évben ugyanaz marad, az a nap Jézus a Golgotán történt felfeszítésének napja lehet. Ez a nap a német és angol tudósok kutatásai alapján valószínűleg a mi időszámításunk 30-ik évének 97-ik napja. Husvétot tehát minden év 99-ik

napján kell ünnepelni. Az „örök” naptárban ez vasárnap, április 8-ika.

E módosításokkal az összes jövőendő évekre az 1-estől a 365-ik napig teljesen változatlanul marad, tehát „örök” naptár teremthető, amivel

a jelenlegi naptáron nem történik több változtatás, mint ami igazán szükséges.

Az előadó ezután kifejtette ennek az átalakításnak a jelentőségét az egész világgazdaságra nézve. Ezzel a statisztika részére sokkal használhatóbb, számos pontatlanságot kiküszöbölő és különösen a jövőre való intézkedést megkönnyítő évbeosztást teremtenének. Már most is

a kölcsönök kamatainak kiszámításánál

azt a nem való feltételt használják, hogy minden hónap 30 napos. Így például három hónapos váltónál 3, és egy hónapos váltónál 10 százalékos különbségek keletkezhetnek. Példákat hozott fel arra is, hogy a statisztika szempontjából milyen hátrányos hatású az, hogy a hétköznapok száma az egyes hónapokban 23 és 27 között ingadozik. Az egyes évek belső felépítésének egyenlőtlensége az üzleti életben és gazdasági viszonyokban az egyes hátrásokat és a világforgalmat tekintve, sok kényelmetlenséget okoz, melyeket célszerű naptárreformmal meg lehet szüntetni. Munkatervet és forgalmi menetrendek összeállítását ezzel változatlan alakban további évekre is érvényben maradhat.

Különös gazdasági jelentősége van a husvét napjának megállapítása. Husvét napjának nagy ingadozásai nehézségeket okoznak minden ipari és kereskedelmi üzemben, de különösen az évadhoz kötöttetekben (ruházkodás, lakás, forgalom, stb.). Ezek a nehézségek mind megszűnnének az „örök” naptárral, melyben a husvét mindig ugyanarra a napra esik.

A husvét rögzítésével egybekötött

„örök” naptárt az egész világgazdaság megváltásként üdvözlőné a mostani állapottal szemben.

A világkereskedelemnek, világforgalomnak és világkultúrának az „örök” naptár jobban rendezett évbeosztása könnyítést, egyszerűsítést és egységesítést jelentene, amihez bizonyos kezdeményezést jelent már a 24 órás napbeosztás.

Mint ahogy azután a mindig vasárnapal kezdődő és belső beosztása az elsőől a 365-ik napig egyenlő maradna, az „örök” naptár változatlanul használható minden következő évben is. Az új rendszert egy szombattal végződő évhez kapcsolatosan lehetne életbe léptetni és az az egész világgazdaságnak jelentékeny előnyöket jelentene.

A világgazdaság és a világforgalom minden könnyítése jobb együttműködést és ezzel jobb megértést is tesz lehetővé a népek között. Az „örök” naptár életbe léptetése tehát a jövőben a világbeke elősegítését is jelentené.

Milyen áttekinthető és könnyen megjegyezhető a Blochmann javaslata szerinti „örök” naptár, azt mutatja az alábbi táblázat, mely a naptár teljesen egyenlő negyedéveit tünteti fel.

I. negyedév:	január	február	március
II. negyedév:	április	május	június
III. negyedév:	július	augusztus	szeptember
IV. negyedév:	október	november	december
1 vasárnap	1 8 15 22 29	5 12 19 26	3 10 17 24
2 hétfő	2 9 16 23 30	6 13 20 27	4 11 18 25
3 kedd	3 10 17 24 31	7 14 21 28	5 12 19 26
4 szerda	4 11 18 25	1 8 15 22 29	6 13 20 27
5 csütörtök	5 12 19 26	2 9 16 23 30	7 14 21 28
6 péntek	6 13 20 27	3 10 17 24	1 8 15 22 29
7 szombat	7 14 21 28	4 11 18 25	2 9 16 23 30
	5 vasárnap	4 vasárnap	4 vasárnap
	26 hétköznap	26 hétköznap	26 hétköznap

Megválasztották a timişoara-i munkakamara vezetőségét

Egyhangú közfelkiáltással ismét Vulpe Stefan lett az elnök. — Uj székházat kíván építtetni a timişoara-i munkakamara.

A timişoara-i megyeháza dísztermében folyt le a timişoara-i munkakamara tisztújító közgyűlése, melyet Theodorescu törvényszéki főelnök nyitott meg és vezetett Stefan Cornel törvényszéki főorvosi segédkezelésével. A törvényszéki főelnök előbb jogerősnek jelentette ki a választmány megválasztását, majd kivette az iparosok, munkások és tisztviselők választottaitól az esküt. Az eskü letételkor egyetlen választmányi tag sen hiányzott. Theodorescu főelnök jó munkát kívánt a választmánynak, majd átadta helyét Botez Gheorghe munkügyi vezérfelügyelőnek, aki kihirdette, hogy kezdetét veszi a szűkebbkörű vezetőség megválasztása és első sorban a munkakamara elnökét fogja megválasztani a választmány.

Cimpoieriu Gheorghe választmányi tag rövid beszédben rámutatott a munkakamara eddigi vezetőjének érdemeire és ajánlotta, hogy a közgyűlés Vulpe Stefan tanfelügyelőt válassza meg a tisztiségre. A közgyűlés egyhangúan magáévá tette az indítványt és minthogy az elnök vezérfelügyelő ismételt felhívására sem történt más jelölés, az elnök Vulpe Stefan tanfelügyelőt hirdette ki a munkakamara egyhangulag megválasztott elnökének.

Ugyancsak egyhangulag választotta meg a közgyűlés a munkásokozat elnökének Theodorescu Vazul nyomdászt, alelnöknek pedig Pirovsky Károly szociáldemokrata párttitkárt. Egyhangú volt a munkakamara iparos tagozatának választása is, ahol ugyancsak

közfelkiáltással választották meg Olariu Petru mészáros mestert és alpolgármestert, alelnöknek pedig Sechei Alexandru pékmestert.

A magántisztviselők tagozatának elnöke szavazás után Fratilla Ion lett, alelnöke Montani Ion. Ezenél a választásnál több szavazatot kapott Belgrader Sándor is.

Az újonnan megválasztott vezetőséghez és a választmányhoz ezután Catalina Teodor polgármester intézett melegehangú beszédet, melyben a város vezetősége nevében kívánt szerencsét és kitartást a munkakamara új tisztikarának. Ionescu-Froia a munkásbiztosító pénztár elnöke, intézményének üdvözlését tolmácsolta úgy Vulpe elnöknek, mint a többi tagoknak.

Az üdvözlések után Vulpe Stefan, az új elnök

foglalta el az elnöki széket és mondott köszönetet a megválasztottak nevében a megnyilatkozott közbizalomért, melyet a köz javára óhajtott betölteni minden munkatársával együtt. A demokratizmus jegyében akarja tovább is vezetni az intézményt, melynek jövőbeli célkitűzése is a legdemokratikusabbak. Első sorban meg akarja valósítani a munkakamara külön székházának tervét, ahol ott-honra találna minden szociális és kultúrökrés, ahol megfelelő férőhely lenne minden, a munkáltatók és munkások érdekében való tevékenységnek. Meg akarja valósítani az új vezetőség a munkásgimnázium régi tervét, a szakoktatás és szakmai előkészítés a szakszerű továbbképzés van benne ezenkívül a tervezetben, a kérdések helyszíni tanulmányozását akarják belterjessebb művelni. Beszéde végén köszönetet mondott még az állandó és értékes támogatásukért Nistor Dimitrie dr. prefektusnak, Coman Augustin polgármesternek és az ülést vezető törvényszéki főelnöknek.

Beszéde végén felolvasta az üdvözlő sürgönyöket, melyeket a közgyűlés a banat-i munkakamara-hoz tartozó 80 ezer tag nevében intézett első sorban Öfelsége II. Carol királyhoz, azután Tatarescu miniszterelnökhöz, Nistor Ion munkügyi miniszterhez, Stavinti Cunesco köponti munkügyi vezérfelügyelőhöz. Ezzel beárult az ülés, mely után a Palace-kávéházban közebéd volt.

GYÓGYSZERTARBAN.

Egy ur bemegy a patikába és dühösen mondja:

— Az állatorvos tegnap felirt a kutyaímnak öt gramm chinint és én a receptre öt gramm sztrichnint adott ki, amitől a kutya megdőglött.

— Teringettél, — csap az asztalra a gyógyszerész — akkor kérek még száz lelt.

IGY IS SOK.

Manduláknál kislány született. Az ágyban fekvő asszonykát meglátogatja egyik barátja és mikor megnézi a kisbabát, kezét összecsapva, így kiált fel:

— Milyen pici!

— Pici, pici, — feleli kedvetlenül Manduláné, — de őszintén szólva, mi még ennyit sem akartunk.

BOSCH APÓ

Irta: BÉKESSY IMRE.

*Der brave Mann tut seine Pflicht
Und tut sie, ich verhehl' es nicht,
Er' noch Weltweise waren.*

(Schiller: Die Weltweisen).

Az első háborús év végén, karácsony és Szilveszter között Bethmann-Holweg kancellár előszobájában egy magas, szikár ember gondolatokba merülve ült az egyik ablakmélyedésben. Az egész ember sűrű bozontos szemöldökével, rendkívül magas homlokkal, nagy mély fekete szemekkel, feltűnően nagy fülekkel, erős, hosszú kezeivel kicsit túlméretezett német típusnak tűnt. Foglalkozását tekintve lehetett volna tudós, államférfi, de ünnepi ruhába öltözött jobbfajta munkavezető is. Az előszobában elég soká kellett várnia, míg rákerült a sor. Kicsit elhúzódott a háború, hiszen azt hitték, hogy három-négy hónapnál nem fog tovább tartani. A kancellárnak sok dolga volt, a titkárt megkülönböztetett tisztelettel kért bocsánatot, a hosszú várakozásért, amikor bevezette a kancellár látogatóját a fogadószobába.

Az udvariaskodások elintézése után a látogató gyorsan a tárgyra tért:

— Én elképzelhetetlennek tartom, kancellár ur, hogy a német gazdasági életben a háborún valaki nyereszkeskedjék.

Bethmann-Holweg egy ijedt mozdulatot tett.

— Isten ments! Hová jutnánk, ha senki nem akarna a háborún keresni. A nyereségvágy megkoszorúzza a gyárak teljesítőképességét. Nekünk pedig — ha meg akarjuk nyerni a háborút, — megfeszített erővel kell termelnünk. De senki sem fogja megérteni magát, ha nyereségét el akarjuk venni. Még azt sem engedhetem meg, hogy ezzel az altruizmussal példát adjon. Esetleg zavarba jönnének és követnék

a példát. Viszont nem teljesítenének eleget. Nem, uram, messze még az idő, mikor a társadalom ilyen altruizmusra képes lesz. Csinaljon a nyereségével amit akar, de ne terjessze a gondolatot, hogy a háborún nem szabad keresni.

A beszélgetés ezzel véget is ért. A kancellár felállt, a látogató, amint lehorgasztott fejjel és gondolkozva ment az ajtó felé, egy pillanatra még megállt.

— Saját nyereségeimet visszaadom a német népnek, amely most vérét hullajtja. Én nem akarok a német nép vérében keresni...

Ezt a különös látogatót Bosch Róbertnek hívták. Nevét, a Bosch gyújtó-gyertya, Bosch-mágnes, Bosch elektromos indító, Bosch-kürt, Bosch-lámpa feltalálóját vagy tökéletesítőjét, az egész világon ismerték. Az autózás Bosch munkája nélkül ebben az időben már elképzelhetetlen volt. De amikor a háború kitört és a repülőgépek motorjai számára is gyújtó és indító berendezések kellenek, amikor az autók nemcsak közlekedési eszköz, hanem fegyver is lett, Bosch Róbert fogadalmat tett, hogy ezen a konjunktúrán, ezen az üzleten nem fog gazdagodni.

Az első háborús év nyereségét a stuttgarti technikai főiskola fejlesztésére és szegény technikusok támogatására fordította. A háború befejezése napján egész hadinyereségéből már csak 13 millió márka maradt meg. Körülbelül ugyanennyit munkásintézmények, szociális alapok, hadi jótékonykák céljára fordított. A megmaradt 13 millió márkát az új német köztársaságnak ajándékozta a Nekar-csatorna létesítésének céljaira. Egy fillérrel sem volt gazdagabb a háború után, mint amikor ez a háborús konjunktúra a Bosch-művekre szakadt.

Ez a Bosch Róbert, számos német és külföldi egyetem disz doktora, a stuttgarti Róbert Bosch r. t. elnöke és főrendje, most ünnepekte hetvenötödik születésnapját és gyára fennállásának ötvene-

— KERESKEDELMi SZAMLAKRA NEM KELL KÉTSZER AZ EZRELEKES REPÜLŐBÉLYEG. Megírtuk, hogy az Arad-i Kereskedelmi Testület és az ennek vezetői által irányított Ardeal-banat-i szövetség tiltakozó iratot küldtek a repülőbélyegek központjához az ellenőrző közegeknek azon követelése miatt, hogy a kereskedők üzleti számláin nemcsak az előírt egy ezrelék repülőbélyegvet követelték, hanem még egy további ezreléket is azon a címen, hogy a számlával igazolt eladást egy, nem bélyegezett szóbeli megállapodásnak kellett megelőznie és ennek a bélyege is a számlán róvandó le. A Testület felirata kimutatta, hogy ilyen szóbeli megállapodás fikcióját a bélyegtörvény csupán a munkavállalási, ellátási és szállítási szerződések eseteire állapította meg, amelyekről külön törvény-szakasz intézkedik és ez nem vonatkozik az egészen külön szakaszban szabályozott rendes kereskedelmi forgalomban kiállított adásvélti számlákra sem a repülőbélyeg tekintetében, sem a kincstári illeték tekintetében. A Kereskedelmi Testület és a Szövetség irodája már megkapta a repülőbélyeg-központnak a CFNA-nak október 30-án, 23669. szám alatt kelt válaszát, amely teljes egészében igazolja a felirat álláspontját és megerősíti, hogy a kereskedelmi számlákon csak egy ezrelék repülőbélyegvet kell leróni és a feltételezett szóbeli szerződés miatt a számlákon csakis a bélyegtörvény 15. szakaszának 3. bekezdésében írt munkavállalási, ellátási, stb. különleges ügyletek esetében jár még egyszer egy ezrelék repülőbélyeg. Ezzel a döntéssel a Testületnek és a Szövetségnek sikerült elejét venni a kereskedő-

SZERÉNY SZORAKOZÁS.

— Hol voltál vasárnap?

— Víz mellett.

— Incidens nem történt?

— De igen: Az egyik biliárdgolyó leütötte az orromról a cvikkert.

— Biliárdoztál a vízben?

— Dehogyan a vízben. A kávéházban, ahol egész vasárnap víz mellett ültem. Két pohár víz mellett...

— A TERMÉSZETBEN ADOTT RABATT UTÁN IS JAR FORGALMI ADÓ. A pénzügyminiszter észlelte szerint egyes cégek úgy játszódnak ki a forgalmi adó fizetésre vonatkozó kötelezettségeket, hogy „természetbeli rabatt”-ot adnak vásárlóknak, amely után a forgalmi adót nem fizetik meg, miután az áru ezer részéért árat nem kapnak. A pénzügyminiszter most elrendelte, hogy az ilyen rabatt után is ki kell vetni a forgalmi adót, mert ez a rabatt csak ürügyül szolgál az adó elvonására.

dik évfordulóját. A Harmadik Birodalom éppenolyan ünneplésekben részesítette, mint öt év előtt a weimari köztársaság. Egyik sem a sikeres kapitalistát ünnepelte benne, hanem az első német gyakorlati szociálreformert, az alkotó polgár legnemesebb példányát, az embert, akit munkái már harminc év előtt, negyvenöt éves korában „Bosch-apónak” nevezték.

VANDORLEGÉNY AMERIKABAN

1861. szeptember 23-án, most hetvenöt éve, ott, ahol a Stuttgart-Ulm-müncheni országút Württembergből Bajorországba fordul, egy Albeck nevű kis erdei falu korcsmárosának tizenegyedik gyermeke született. A korcsmáros Bosch Károlynak hívták; újszülött fiát Róbert névre kereszteltette.

A württembergi svábok józanesszű, kemény munkához szokott, alapos emberek, szinte romantikusan különleges württembergi patriotizmussal, amely például 1866-ban az osztrákok mellé állította őket, mert félték, hogy Poroszország hozzányulhat Württemberg önállóságához. A württembergi grófok, uralkodó hercegek, majd királyok nem németeknek, hanem württembergieknek érezték magukat és ebben kifejezői voltak népük akaratának és gondolkodásának is. Bosch Róbert már mint világhírű gyáros nem egyszer mondta, hogy művét sehol a világon másutt felépíteni nem tudta volna, csak Württembergben.

Bosch Róbert az állítja, hogy apja derék korcsmáros, átlagon felül műveltségű ember volt, akit csak viszonyai gátoltak abban, hogy gyermekeit taníttassa. Nem is lehetett, valami egészen közönséges korcsmáros, mert tagja volt egy württembergi szabadkőműves páholyának.

A tizenegyedik gyerek, Bosch Róbert, elvégzi az elemi iskolát, majd Ulmba kerül a reáliskolába. Mindössze két osztályt tud csak elvégezni, többre nem futja. Inas lesz egy finom-mechanikai műhelyben, ahol tulajdonképpen minden feltűnő képesség nélkül

Az ipar és kereskedelem érdekképviselői állást foglalnak a spekulatörvény alkalmazása és a pénzügyi közegek túlzott szigorja ellen

A maximális árak megállapításakor figyelembe kell venni a szakmai érdekképviselők véleményét.

A spekulatörvény újból való alkalmazása a közterhek állandó növekedése és az import körül még mindig uralkodó bizonytalan helyzet állandóan új problémák elé állítja az ipart és a kereskedelmet. Az ipar és kereskedelem érdekszövetségei és a kereskedelmi és iparkamarák állandóan napirenden tartják ezeket az aktuális kérdéseket és sorozatos értekezéseken vitatják meg ezeket a problémákat.

A BUCURESTI KERESKEDELMÉ ÉS IPARKAMARA A SPEKULATÖR-VÉNY ALKALMAZÁSA ELLEN.

A bucuresti-i kereskedelmi és iparkamara új választmánya a napokban tartott ülést, amelyen a kamara vezetésénél kívül részt vettek Valer Pop kereskedelmi és ipariügyi miniszter, Mirocea Caraciov pénzügyminiszter, dr. I. Costinescu közegészségügyi miniszter, C. Osiceanu a kamarák szövetségének elnöke is.

Penescu-Kertsch, a kamara elnöke részletesen feltárta a kormány képviselője előtt a kereskedelem és az ipar sérelmeit.

Penescu-Kertsch elnök foglalkozott a petróleum export és általában az exportot megnehezítő intézkedésekkel és illetékekkel, új rendszert sürgetett a behozatali kvóták elosztása körül, ismételtén kérte, hogy az adórögzítés terjessze ki a kormány, orvosolja az ipar és kereskedelem sérelmeit a forgalmi adótörvény, az aviatikai bélyegtörvény és a községi illetékek alkalmazása körül. Sürgette a Vadu Commercial életbeáramítását a kereskedelmi hitelintézet megalkotását.

Penescu-Kertsch elnök részletesen kitért a spekulatörvény újabb alkalmazása céljából kiadott kormányrendeletre is. Rámutatott arra, hogy a törvény alkalmazása igazságtalan, mert hisz az utóbbi hónapok drágulását nem a spekuláció, hanem a folyton fokozódó közterhek idézték elő. Cél-talan a törvény alkalmazása azért, mert a jelenlegi verseny mellett az iparosok és kereskedők még megközelítőleg sem számíthatják fel a spekulatörvényben megengedett 30 százalékos hasznot. Sérelmes a törvény alkalmazása az iparosok és kereske-

dők szempontjából, akiket bünbakul állít oda az ár-emelkedésekért akkor, amikorra az ár-emelkedések rajtuk kívülálló okok miatt következtek be. Végül azt kérte Penescu-Kertsch elnök a kormánytól, hogy az esetben, ha nem akar eltekinteni a törvény alkalmazásától, a maximális árak megállapításánál hallgassa meg a szakmai érdekképviselőket, hogy az ármegállapítások a tényleges helyzetnek megfelelően történjenek.

Pop Valer miniszter válaszolt Penescu-Kertsch előterjesztésére és kijelentette, hogy a spekulatörvényt kizárólag csak spekuláció esetén fogják alkalmazni, vagyis ha megállapítást nyer, hogy az árakat spekulatív céllal emelték.

Pop Valer miniszter eme kijelentéseit fővárosi

Hajmosó és hajszárító

készülékek
és más

fodrászati cikkek

olesón, szakszerűen

Köszeghy Sándor Fia

Arad,

Bul. Reg. Ferdinand 63-65.
volt Dengli-ház

kezelésére. Felszabadul, még egy darabig mint segéd dolgozik a műhelyben, aztán elindul vándorútra. Bosch Róbert Németország, Franciaország Anglia legnagyobb városai után huszonkétéves korában eljut Amerikába, sőt Edison műhelyében talál alkalmazásra. Honvágya van, visszahajózik Európába és huszonnégyéves, amikor visszaérkezik Württemberg fővárosába, Stuttgartba.

NEM TUDÓS, HANEM JELLEM.

A múlt század nyolcvanas éveinek közepén az ipari munkás ember és szociális helyzete sok kívánnivalót hagyott hátra Németországban. Bosch Róbert, akinek lelkét és gondolkodását mélyen megfogta az angol-szász demokráciának az a döntő elve, hogy a legegyszerűbb munkás számára is nyitva áll a társadalmi érvényesülés és gazdagodás útja, nem érzett hajlamot a gyári munkásságra. Önállósági vágy volt benne és azzal a kis megtakarított pénzzel, amit Amerikából hazahozott, a stuttgarti Rotebühl-strasse egy bérházának hátsó udvarában egy székkel és egy kifizetőnással elektrotechnikai szerelőműhelyt rendezett be. Házi telefonok, csengőberendezések szerelése és más ilyen gyengeáramú elektromossági munkákkal foglalkozott Bosch Róbert kis műhelye.

Egy véletlen megrendelés tette aztán más irányba az elektrotechnikai műhely jövőjét. Valaki elektromos indítószerszerkezetet rendelt műhelyének benzínmotorja számára. Bosch nekifeküdt ennek a munkának, gondos konstrukciót dolgozott ki és a megrendelő teljes megelégedésére szállította le a szerkezetet. Ekkor jött rá Bosch, hogy a benzínmotorok gyújtó- és indító szerkezetei tökéletlenek és ezen a téren újat és hasznosat lehetne alkotni. Segédjével, Gottlob Hanold-dal tíz évvel a műhely megnyitása után 1896-ban megkonstruált egy indítószerszerkezetet autók számára. Ez volt a magasfeszültségű mágneses gyújtó első formája, azé a Bosch-mágnesé, amely az-

után nélkülözhetetlen alkatrésze lett minden autónak.

A találmánynak először nem volt átütő sikere. Az akkor már híres német konstruktőrök, Benz és Daimler érdeklődnek a gyújtószerszerkezet iránt, de nem ismerik fel azonnal jelentőségét. Egy Simms nevű angol veszi észre először, hogy itt milyen alapos és az egész automobilizmus fejlődésére kiható munka készült. Még a kis műhelyben dolgozik Bosch Róbert husz-harminc munkással, amikor ez az angol kizárólagos jogot szerez a Bosch-gyújtókra Anglia, Franciaország és Belgium számára. A minden spekulációtól és erején felüli vállalkozástól irtózó, kicsit nehézkes Boschot ez az angol viszi arra az útra, a mely aztán világsikeréhez vezet.

Az automobilizmus megindul diadalutjára és Simms, az angol, aki világtávolságokban gondolkodik, felvilágosítja a württembergi horizontu Boschot a jó áru terjesztésének technikájáról. Az első tizenöt év a lassu fejlődés ideje, de most egyszerre megindul az út hirtelen felfelé. A kis gyár már kezdi érezni, hogy mit jelent a világpiac. 1906-ban már Amerikában is megalakul a „Bosch-Magneto Company” s alig van világváros, ahol ne dolgoznának Boschműhelyek.

Jellemző, hogy Bosch Róbert, a konstruktőr, tulajdonképpen nem talált fel semmit. Amit meg-szerkeszt és előállít, mindig csak tökéletesítése valaminek, ami már fel van találva. De olyan tökéletesítés, amely aztán évtizedekkel löki előre a fejlődést. A gyújtógyertya, központi olajozó, automatikus indítószerszerkezet, Bosch-kürt, reflektorlámpa nem eredeti találmányok, hanem a technikai fejlődés szolgálatába állított tiszteletteljes emberi akarat kifejezése. Ő maga mondta öt év előtt, amikor hetvenéves születésnapját ünnepelte:

„Ich verdanke meinen Erfolg, weniger meinem Kenntnissen, als meinem Charakter.”

Valóban ez a Bosch Róbert nagyobb jellem volt, mint feltaláló. A jelleme vitte rá, hogy ki ne adjon

gazdasági körökben úgy magyarázzák, hogy a kormány csak a végső esetben fogja alkalmazni a gyakorlatban a spekulatörvényt és azt a lassu ár-emelkedési folyamatot, amely az utóbbi hónapokban egyrészt a nemzetközi piacokon bekövetkezett ár-emelkedések, másrészt a közterhek növelése következtében beállott, nem fogja megakadályozni.

AZ IPAR SÉRELMEI.

Az UGIR központi választmány legutóbb tartott ülésén foglalkozott a spekulatörvény, a túlzott fiskalizmus, az új ipartörvény és a községi illetékek kérdésével.

A spekulatörvény alkalmazásával kapcsolatban tesztögezte az Ugir vezetősége, hogy

súlyos hiba volt a készárak árát maximálni akkor, amikorra a nyersanyagárak tekintetében semmi megszigorító intézkedést nem alkalmaznak.

Egyébként is a kereslet és kínálat az árak legjobb szabályozója és mesterséges intézkedésekkel csak ideig-óráig lehet eredményt elérni.

Azt ajánlja az Ugir vezetősége, hogy egységes maximális árak helyett 15 naponként irányárakat állapítsanak meg a kereskedelmi és ipariügyi miniszterium mellett kereskedők és iparosok bevonásával felállítandó árbizottságok. Ezek az irányárak alapul szolgálhatnak az árak ellenőrzésénél.

A SZÁMLABELYEGEK KÉRDÉSE.

Az utóbbi időben a bélyegtörvény 15. cikkének téves magyarázata nyomán a pénzügyigazgatóságok a kurrens árueladásokról szóló számlákat is 1.4 százalékos proporcionális bélyegilleték alá vonják. Az Ugir interveniálni fog, hogy a kereskedők és iparosok egymásközötti, továbbá magánüzletekkel létrejött eladásainak számláira csak két ezrelékes számlabélyegilleték alkalmazását követeljék az 1 ezrelékes aviatikai bélyegen kívül, tekintet nélkül arra, hogy a számlát szóbeli vagy írásbeli megrendelésre szállított áruval állítják ki.

Az Ugir központi választmánya foglalkozott még az iparvállalatok által fizetett önkéntes munkalétküli segély és a kétezrelékes városi áruforgalmi illeték kérdésével is. A központi választmány elhatározta, hogy a fenti kérdésekben részletes memorandumot terjeszt az illetékes miniszteriumok elé.

BARÁTNÖK.

— Hogy mulattatok a tegnapi uzsonmán?
— Nagyon unalmas volt, mindegyik asszony eljött, így nem volt kire beszélni.

kezeiből semmit, ami szerkezetben és anyagban nem tökéletes, ne fusson gyors és olcsó dicsőség és gazdagodás után és lemondjon olyan technikai területekről, amelyekhez nem ért. A „szoliditás” és megbízhatóság szinte inkarnálódott Bosch Róbertben. „Mir ist ein guter Lieferant lieber, als ein schlechter Kunde” — mondotta egyszer, mert nem csak a szállította a legjobbat, de saját szállítójától is a maximális tökéletességet követelte.

BOSCH, A SZOCIALREFORMER ÉS CSALÓDASA.

Jelleméből folyt, hogy a legjobb teljesítményt, amit munkásaitól megkövetelt, csak a legjobb bér ellenében tartotta jogosnak. A kis Bosch-műhelyben épügy, mint a későbbi nagy Bosch-gyárakban, mindig az átlagon felüli béreket fizették. Különösen haragudtak rá a munkaadók, amikor 1906-ban teljesen önként és elsőként bevezette a nyolcórás munkaidőt és a szabad szombat délutánt. (Ezen a napon került ki a gyárából a 100.000-ik Bosch-gyújtó.)

De rájött arra — mert maga is munkás volt —, hogy precíz munkát és magas munkateljesítményt csak megelégedett és kellően pihentetett munkástól lehet követelni. Amikor szemére vetették, hogy túl magas béreket fizet, valószínűleg azért, mert túlsok pénze van, Bosch egy mondattal felelt:

— Nem azért fizetek magas béreket, mert sok pénzem van, hanem azért van sok pénzem, mert magas béreket fizetek.

Ennek a gondolkodásnak megfelelően a gyár jó-vedelmének jelentékeny részét mindig az alkalmazottak és munkások szociális intézményeinek fejlesztésére fordította. Amikor Németországban még hallani sem akartak a rokkantsági ellátásról és a munkások hátramaradottainak segélyezéséről Bosch Róbert „Bosch-Hilfe” címmel tízmillió márkával ilyen segélyalapot létesített.

Ez éppen harminc évvel ezelőtt volt. Akkor ne-

Autócsodák a londoni nemzetközi gépkocsi kiállításon

Az elmúlt hét szombatján zárult a londoni Olimpiában rendezett nemzetközi autókiállítás, melynek sikere messze felülmúlja az eddigi „motor-show”-kat. A maga nemében páratlan ez a hatalmas kiállítás az egész világon, mert teljesen egy iparág termékeinek van szentelve. 5000 munkás dolgozott az előkészítésén és a felépítési költségei meghaladták az 50.000 fontot. 9000 kiállító és 5000 kereskedő áll reggeltől este 10-ig a közönség szolgálatára és a tolmácsoknak sok dolguk van a sok idegennel. Mert 45 ország idegeni valósággal elözönlötték a kiállítást. Ami igen ritka itt Angliában, a nemzetközi társaságnak sajátos nyelvéveréke dominál a csarnokok zajában. A rendkívüli méretű színes fényreklámok érdekes világításba helyezik az amugy is nagyon tarka tömeget. S ha az esti órákban az emeleti parkányról letekintünk a turbánok, puhakalapok, cilinderek hőmpölygő áradataira, az estélyiruhák és munkaköpenyek bábeli káosza felejthetetlen impressziót ad.

Különösen sok a látogató Németországból. A német kocsiknak nagy a sikerük, de nem maradnak el mögöttük az amerikai, francia, olasz és kanadai márkák sem. Dominálnak természetesen az angol gyárak. 30 angol és 24 külföldi gyár állította ki a legszenzációsabb új modelljét. Legnagyobb sikerük a Talbot-kocsiknak volt:

egy óra alatt háromszor adták el ugyanazt a modellt.

A kiállítás anyaga a legnagyobb változatosságot nyújtja. Az autókalkatrések, szabadalmak, stb.-n kívül ott vannak a caravan, motorcsónak, benzinkut, stb. osztályok. A leglényegesebb természetesen az új modellek tömege. A legszélesebb skálával találkozunk itt. 6 lóerőtől 50-ig minden teljesítmény képviselve van; a legolcsóbb kocsi 100 font, a legdrágább 2650 font (Rolls Royce). Az általános tendencia a nagyobb teljesítményű autók felé mutat, s igen nagy gondot fektetnek a kényelemre és a podgyász elhelyezésére. Divatba jött a családi kocsi, a leggyakrabban találkozunk 5 személyes modellekkel.

Rádió a kocsikban természetes. Beszéltünk Mr. Knight-tel, a rádióosztály vezetőjével a rádiós autók eladásának 500 százalékos emelkedéséről.

veztek el munkásai és munkatársai „Bosch-apónak” az alig negyvenöt éves gyárost. „Vater Bosch”, ez volt az egyetlen cím, amelyet addig elfogadott. Később elhalmozták kitüntetésekkel, az egyetemek díszdoktorrá választották, de büszke csak arra az időre volt, amikor a munkások a közvetlen érintkezésben is „Vater Bosch”-nak szólították.

Ez valóban boldog ideje lehetett Bosch Róbertnek, aki egy patriarkális szocializmussal képzelte megoldhatónak az osztályellentéteket. A kapitalizmus és a szocializmus gyors fejlődése során ebben csalódnia kellett. A szakszervezetek megerősödtek és kezdték rossz szemmel nézni azokat a munkásképviseleteket, amelyeket Bosch Róbert teljesen önként minden kényszer nélkül létesített üzemében. Afféle patriarkális „munkástanácsok” voltak ezek és Bosch hosszú esztendőken át minden fontosabb kérdést megvitatott velük.

A háború után elkecsereedett harc támadt Bosch és a szakszervezetek között. Bosch meg volt róla győződve hogy közte és munkásai között egy előítélet nélküli baráti együttműködés külső közvetítés nélkül is lehetséges, sőt hitt abban, hogy egy szocialis gondolkodású magánkapitalista gazdálkodás a munkások számára nagyobb eredményeket tud biztosítani, mint az osztályharc. A doktriner-radikalizmus, amely akkortájt Németországban felülkerekedett, arra kényszerítette Bosch, hogy különállását a német gyáripárban feladja és — amit odáig nem tett meg — saját üzemei számára is elfogadja a munkaadók közössége által megszabott béreket.

AZ EMBERTISZTELO ELET.

Amitől Bosch sokáig huzódott, vállalkozásának személtelenné tétele és részvénytársasággá való alakítása, az az elvesztett háború után kényszerre vált. Tizenkétmillió márka alaptőkével alapította meg a Robert Bosch részvénytársaságot, megtartotta magának a majoritást és a kisebbségi részvényeket volt munkatársainak engedte át. Az igazgatóság ki-

— Amióta bevezettük új típusú készülékünket, — mondta Mr. Knight, — több mint 2000 angol rádiókocsit adtunk el. Elmult évben ugyanezen idő alatt csak 368 rádióautó talált vevőre. A rádiókocsik népszerűsége rohamosan emelkedik, az első angol rádiókocsi óta (1932-ben volt), több, mint 16.000 példányt adtunk el.

A kiállított autómódelleken a következőket észleltük:

12 voltos villanyáram-berendezés még a legkisebb kocsikon is.

Törhetetlen üveg az összes oldalablakokon, nemcsak elől.

Kis kocsiknál is gyakori a 4-es sebességváltó. A hidraulikus rázás-abszorbeáló általánossá vált.

Az új gépek általában kevesebbet fogyasztanak. A kerekek könnyebben tisztíthatók.

Nagyobb gond a kocsik szellőztetésére. Rendkívül széles skála a kocsik színében.

A gépek kevesebb zajjal mennek.

Érthető tehát a közönségnek az a rendkívüli vásárlókedve, mely a kiállítás sikerének tulajdonképeni indexe. Mr. Burton, a Daimler-gyár igazgatója, érdekes felvilágosítással szolgált:

„A közönség nemcsak több kocsit vásárolt idén, de általában drágábbakat is. Így tehát sokkal több pénz folyik az autóiparba, következményképpen az acél és egyéb iparba is. A legérdekesebb, hogy a vásárlók átlag-életkora leszállt.

Volt idő, — mondotta Mr. Burton, — mikor a Daimler-tulajdonosok átlagkora 50 év volt. Ma a kiállításon kizárólag 25—30 évesek vásárolják a családi kocsikat.

Üzleti szempontból ez a kiállítás a legjobb 1927 óta.

Az első 6 nap alatt 149.574 látogatója volt a kiállításnak szemben az elmúlt év 147.334-el. A B. C. B. pedig csütörtökön adta második televíziós riportját a kiállításról.

BEIM PORTRAETISTEN.

— Herr Direktor soll ich Sie nicht lieber im Frack mahlen?

— Nein, nein, behalten Sie ruhig ihrem weissen Arbeitsmantel an.

zárólag olyan emberekből állott, akik a gyárral és vele együtt nőttek fel. Ennek a részvénytársaságnak lett feladata, hogy a világ minden államában működő Bosch-vállalatokat nacionalizálja, de a stuttgarti vezetőség alabé mégis együtt tartsa. Ez nehéz feladat volt és Boschnak be kellett érnie sok országban azzal, hogy gyártási engedélyeket adott hazai autóipari vállalatoknak.

De ezt az átmeneti krízist hamar kiheverte. 1928-ban legnagyobb versenytársával, Eisemannal fuzionált, 1933-ban kiterjesztette üzemét a rádióiparra, sőt két évvel ezelőtt filmbemutatókészülékek gyártását is felvette programjába. A hetvenöt éves Bosch Róbert megélhetette, hogy Németországban épügy, mint Délafrikában vagy Japánban, Alaszkában és Skandináviában, Délafrikában vagy Perzsiában, az összes európai országokban dolgoznak a Bosch-képviseltek és az autók és repülőgépek, de még a motorkerékpárok nagyrésze is Bosch-gyujtókkal indul.

Bosch Róbert württembergi paraszti származását soha nem tudta levetni. Minden társadalmi életől és nyilvános szerepléstől irtózik. Azon a vidéken, ahol apjának korcsmája volt, birtokot vett, nagy vadászterülettel. Minden szabad idejét itt tölti már évtizedek óta. Csak a természet csendjében érzi jól magát. Amikor most a stuttgarti városháza nagytermében születésnapját és gyáranak ötvenedik jubileumát ünnepelték, Schacht, a német ifjúsághoz fordult beszédében:

— Erre az emberre nézzetek, mai fiatalok! Ez megtanulta, amit megtanulni lehetett, ez annyit dolgozott, amennyit erői megengedtek, és azért takarékoskodott, hogy másoknak adhasson és ez nektek, fiataloknak nem a milliók, a pénz varázsát hagyja hátra, hanem az igazi siker nagy titkát. Ez a siker független a szerencsétől, ez magábanhordja a szerencsét, mert hosszú és kemény munka és az embertisztelet eredménye.

Tipografia ERDELYI HIRLAP.

ILLYÉS

angol- és francia

női szabósága

ARAD, Str. Eminescu 38.

Legujabb divat szerint készített elsőrendű kivitelben kabátokat, kosztümöket, szövet- és estélyi ruhákat szolid árak mellett.

MEGVAGYOK.

Döcög észre veszi, hogy Pöcögöt két rendőr kíséri az utcán. Odakiált neki:

— Jónapot Pöcög, hogy vagy?

Pöcög rámutat a két rendőrrre és resignáltan feleli:

— Köszönöm, amint látod, „megvagyok”.

MAMA.

Két lány beszélget a kétlámpás rádió előtt.

— Mondd, kérlek, az a hegedűművész, akit ma este Frankfurtból közvetítenek, nő?

— Igen!

— Igen!

— Akkor nem hallgatom.

— Miért?

— Nem akarok férjet fogni.

Klein Jenő

könyv- és adószakértő

az „Az Iparos” munkatársa, Oradea, Strada Laurian 8. — Jutányos tiszteletdíj mellett ad felvilágosítást bárkinek adótechnikai, bélyegilletéki és könyvelési ügyekben. — Rendelkezésre áll folyamatban levő konkrét adóügyekben is.

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Halálesetet Segélyező Csoportja.

Directiunea Grupelor de Ajutorare în caz de deces a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad prin această comunitate cu asociații, că cotizațiunile de deces sunt scadente până la numărul curent:

Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Halálesetet Segélyező Csoportja Igazgatósága ezúton közli a tagjaival, hogy a halálozási járulékok a következő sorszámkokig esedékesek:

Grupa I. csoportban: Vád. lui Dehelean Luca-clu 854.

Grupa II. csoportban: Változatlanul 944. sor-számgig esedékes a fizetés.

Aradi Iparosok Temetkezést Segélyező Csoportja

Directiunea Grupelor de Ajutorare în caz de deces a Industrișilor din Arad face cunoscut membrilor cari sunt în restanță cu cotizațiunile, să achite restanța în interesul lor propriu, fiindcă în conformitatea §-ului 14 și 15 din statute calitatea lor de membri respira automatic, adică dacă membrul decedază între timp, nu se poate acorda ajutorul. Cotizațiunile sunt scadente după următorii membri decedați:

Az aradi Iparosok Temetkezést Segélyező Csoportja Igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálozási járulékaikkal hátralékban vannak, azt saját érdekükben rendezzék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15-ik §-a értelmében tagsági joguk automatic megzúlik, azaz, ha a tag közben elhal, a segély nem folyósítható. A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

In Grupa A. Csoportban: 942 Iosif Gyurkovits József. 943. vád lui Adolf Fischer Adolfné.

In Grupa B. Csoportban: 932 Iosif Gyurkovits József. 933. vád lui Andrei Kápasztási Andrásné.

Köszönetnyilvánítás.

Hálásan megköszönöm az Arad-i Iparosok Temetkezést Segélyező Csoportjának, hogy szeretett édesanyám elhalálásakor 12.000 lelt azaz tizenkettőezer lei összegű temetkezési segélyt minden levonás és késedelem nélkül folyósított és ezzel nagy bánatomban az anyagi gondoktól mentesített, miért is barátainak és ismerőseimnek figyelmébe ajánlom ezen humánus intézetet.

Arad, 1936 november 4.

Georgiades Lászlóné